24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6482 — 5 ՄԱՅԻՍ 1907 — ՇԱԲԱԹ — 5 ՐԷՊ-ԻԼԻ-ԱԼԷՐ 1325 — 18 MAI 1907 — 24me année № 6482

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրս.
ԴԱՒԱՌԱԾՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրֆ.
ԹՂԹԱԿՑԱՆԻ ԾԱԽԵՍԸ ՄԻԵՒ ՎԱՐԱՑ
20 հատ 1 գրուշոց փոխ
1 մեծ. ի հաշուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعليه وه غلاطه اره ولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Ա.— ԻՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

«Ընտանեկան յարկ մը, ուր դան մերթ ընդ մերթ սակաւաթիւ ընարեալ բարեկամներ ի միասին վայելելու համար դիտութեան՝ քննադատութեան ոգւոյն ազատ ասպարէզ տալու հաճոյքն, և մի քիչ ըստ բախտի իմաստասիրելու, և վիճաբանելու մի քիչ. — ՎԱՍՆ ԶԻ ՍԻՐԵԼԻ Է ԻՆՁ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՅԴ ՄՏԱԻՈՐԱԿԱՆ ԿՌԻՒՆ.»

«ՄԱՐԻԿ ԵՒ ԻՐԲ,» էջ 141

Պէրպէրեան՝ 1871էն ի վեր յաճախ յիշեցուած անուն մըն է մեր մէջ, ծանօթ նոյն իսկ գաւառական դպրոցներու և անկիւններու մէջ. ծանօթ իբր Դասախօսակ և իբր Գրագէս. Իր վարմանն ու աշակերտները՝ իր Դաստիարակ մարդու անունն ու արժանիքը հոչակեցին ամէն տեղ. իր գրիչը՝ իր գրագէս մարդու գործն ու համբաւը տարին տարածեցին ամէն կողմ: Բայց յանձին Պէրպէրեանի Դաստիարանն ու Գրագէսը տարբեր յատկութիւններու արտայայտութիւններ չեն. այսինքն՝ նա իբր Դաստիարակ և իբր Գրագէս իրարմէ տարբեր երկու ասպարէզներու մարդը չէ, այլ միևնոյն մարդը: Պէրպէրեան ամէնէն յառաջ և ամէնէն ետքը Դաստիարակ մարդն է, և իբր Գրագէս ալ՝ Դաստիարակ-Գրագէսն է, այսինքն ինչ որ գրած է Պէրպէրեան, ինչ որ քերթած է, ինչ որ թարգմանած է, մէկ խօսքով ինչ որ ըրած է՝ ըրած է իբր Դաստիարակ: Իր բովանդակ հմտութիւնն ալ, իր իմաստասիրական ծանօթութիւնները ու հայեացքները, իր քննադատութիւնները, իր վիճաբանութիւնները, աւելցնեմ նաեւ՝ թէ իբր հասարակական մարդ, իր ժողովական կամ վարչական գործառնութիւնները իսկ՝ Դաստիարակ-Գրագէսի որոշ և չեշտուած նկարագիրն ունին: Պէրպէրեանը ուրիշ կերպով ներկայացնելը սխալ մըն է բոլորովին. այո՛, մե՛ծ սխալ մը, խոշո՛ր հակասութիւն մը նոյն ինքն Պէրպէրեանի դէմ:

«Նկարագիրն (caractère) ընդարձակ առումով անտարբեր տիրող հանգամանաց ու յօժարութեանց ամբողջութիւնն է, անոր բարոյական դիմագծութիւնը, որով կը գատուի այլ անհատներէ: Անձուկ առումով՝ նկարագիրը զօրաւոր, գործելու մշտապատրաստ, սկզբունքներով առաջնորդելու համար բաւական ոյժ ունեցող, միշտ որոշ ուղղութեան մը համեմատ գործող և իւր որոշմանց գործադրութեան մէջ յարատեւող կամքի մը հոմանիշ է. այսպէս կ'ըսուի նկարագրի տէր մարդ մը (un homme de caractère): Բայց որ և է առումով նկարագիրն անբաժան է կամքէն ու անոր մշակութենէն: Նոյն իսկ առաջին՝ ընդարձակ առումով, ոմանց կարծիքին պէս, կրաւորական, ճակատագրային բան մը չէ. վասն զի անհատին նկարագրին կազմութեան մէջ մեծ է ու կրնայ մեծ ըլլալ կամքին բաժինը» (Դպրոց եւ Դպրութիւն, էջ 88):

Եթէ այս է նկարագրին ճշգրիտ սահմանը նոյն ինքն Պէրպէրեանի դատողութեամբ, պէտք է խոստովանիլ որ Պէրպէրեան իւր իսկ անհատական նկարագրին սահմանը գծած ու պատկերացուցած է այդ խօսքերով, իր Դաստիարակ-Գրագէսի նկարագիրը:

Մեր Դաստիարակ-Գրագէսը իր արտայայտութեան յատուկ նկարագիրն ալ ունէր, իր յա՛ս ուշագրաւ յատկութիւնը, եթէ կ'ուզէք, ըսեմ իր Թերութիւնը, վիճելու վիճաբանելու իր հիւանդութիւնը: Իր վիճաբէր յատկութիւնը թերութիւն կ'անուանեմ, ընկերական պատշաճութեան տեսակէտով. վասն զի Պէրպէրեան դիւրաբորբոք էր՝ նոյն իսկ աննշան պարագաներու մէջ՝ երբ կարծիքի տարբերութիւն տեսնէր: Սրբեք չէր ուզեր տեղի տալ. ընկերական կեանքի պատշաճութիւններուն և պահանջներուն դէմ բռնած իր դիրքով յաճախ փափուկ կացութեան մը կը մատնուէր. զինքը մօտէն չճանչցողներ պարանք մը կը զգային Պէրպէրեանի, Դաստիարակ-Գրագէսի ոտոյգ համբաւին դէմ. և կ'ըսէին այս է եղեր: Իսկ իր բարեկամները, զինքը մօտէն ճանչցողներ, կ'արգանտէին թէ՛ իր վրայ, որովհետեւ անտեղիտալի վիճասէր մը գաղափարը խորունկ կը դրոշմէր ուրիշներուն վրայ, և թէ՛ զինքը չճանչցողներուն վրայ, որոնք չէին կրնար ճանչել այս վիճասէր, այլ բարի մարդը, որովհետեւ այս բորբ և բորբոք բնաւորութիւնը երբեք չար չէր. չար չէր բաւին բովանդակ նշանակութեամբ: Դարձեալ իր վիճասէր յատկութիւնը հիւանդուրիւն կ'անուանեմ, վասն զի վիճաբանութեան մէջ, երբ կը տաքնար, կ'այլագունէր, և վերջնար... երկարաձիգ բանակռիւը, ինքն՝ ալ կը ղղջար եւաքը: Պէրպէրեան՝ սկիզբէն զգայուն մարդ մը եղած է. իր բնախօսական կազմութիւնը մէկ կողմէն, և իր ընտանեկան կեանքը միւս կողմէն չատ մեծ ազդեցութիւն ըրած են իր զգայնութիւնը դիւրագրգռելու համար: Արդէն ջղային կազմուած՝ մարդ, ընտանեկան համեստ յարկի մը ներքեւ հեւգնտէ իր հօր և մօր անշնչացումը գէշ կ'ազդեն իր վրայ: Կեանքի պայքարին մէջ այսպէս չատ կնճռոտելու նեռած՝ ունեցած է ջղագրգիռ կեանք մը, որ կը չեշտուի իր բոլանդակ գրականութեան մէջ, իր խօսքին և գործքին մէջ: Ինքը որչափ զգայուն և դիւրագրգիռ, նոյնչափ ուշիմ գուլխ մը, իր անտիպան հասակին մէջ սերած է ճարտար գաղափարներու աշխարհին մէջ, օտար հեղինակներ չուտ չուտ և չատ չատ կ'ազդեն իր զգայնութեան վրայ. Հիւկօ, Լամարթին, Պայրընն թոիչներ կուտան իրեն, այդ արծիւներուն սուր սլացքը կը յափշտակեն Պէրպէրեանը. Վ. Գուլզնէի փիլիսոփայական հմայել դրութիւնը, այդ ճշմարտին, Բարբիին, Դեղեցիկին փիլիսոփան, կը գերէ Պէրպէրեանը իր Ընհրոդականութիւնն օդակներով, և Դաստիարակ-Գրագէսը ջերմ երկրպագու մը, մոլեռանդ մէկ քուրմը կ'ըլլայ այդ բանաստեղծական երրորդութեան՝ իր հասուն կեանքի բոլոր ընթացքին մէջ: Հանդարտ կեա՛ր մը չէ այս. բանաստեղծական-իմաստասիրական մտագրգիռ վաղահաս կեանք մըն է այս, ուր Պէրպէրեան իր Դաստիարակ-Գրագէսի կոչումով երեւան կուգայ, և կ'ուզէ որ ինչպէս գարոցի մէջ, նոյնպէս դպրոցէն դուրս, իր եթէ ոչ հրամայական, գոնէ իր վճռական միտքերն ու գաղափարները ընդունուին առանց վերապահութեան: Ո՛վ որ լաւ ճանչցած է Պէրպէրեանը, պիտի խոստովանի՝ թէ նա իր դպրոցէն դուրս ալ վարժուած է դաստիարակի չեչտը պահել իր խօսքին մէջ: Աշխարհը դպրոց մըն է արդէն ըստ ինքեան, բայց ոչ այն դպրոցը, ուր մանկութիւնն ու պատանութիւնը յաճախ իր համակերպող, և երբեմն հաշիւ իր տարակուսող և պատճառներ յուզելու միտումտառակութիւններով կ'ողջունէ դաստիարակը, և կ'որդեգրէ անոր պատգամները: Միտքերու հետ չարունակ չփուռղ և միշտ առաջին ու վերջին խօսքին հեղինակութեամբը դասարաններէն յաղթական դուրս եկող դաստիարակ մը, պիտի ընդվզէր դուրսը՝ աշխարհի դպրոցին մէջ, երբ տեսնէր թէ իր վճիռներն ու պատգամները սյլեւս մեղրամոմի պէս կակուղ ուղեղներու վրայ չեն դրոշմիր: Այս ընդվզումը՝ յանկարծ կը պոռթկար յանկարծ վիճաբանութեան և մրցութեան մը մէջ: Ծովու պէս հանդարտ Պէրպէրեան՝ կ'աւլեկոծէր, կը փրփրար և եթէ երբեք չհանդիպէր բարեկամական խութի մը, որ կոտրէր իր սատիկ թափը, կ'երթար մինչեւ երեքը ինքնրեն փչրուելու, և ետքը կ'ըմբռնէր թէ իր աշեկոծութեան մէջ չատ բան կորսուած է. զինքը յարգող սրտերու մէջ ցաւ, և պարպութիւն իր բարի սրտին մէջ: Ալեկոծ և փրփրոտ վիճաբանութեան մը ելքին՝ ընդհանրապէս այդ բարի սիրտը կը զիջանէր, կը ղղջար թէ ի զուր յոգնած էր:

Այս պարագան չատ կարեւոր է, և ցոյց կուտայ թէ Պէրպէրեան չատ անգամ ակամայ կ'ելնար վէճի և բանակռիւի մէջ. իր ձեռքը չէր, ինչպէս կ'ըսենք. արդիւնքն էր իր կազմուածքին, իր շինուածքին, որ չէր սրբագրուած դուրսը, այլ ընդհակառակը ամելու, զարգանալու և նոյն իսկ իր բարացուցականը, իր նկարագիրը կազմելու ատենն յարմար գետին մը գտած էր Դպրոցի մէջ. Դպրոց, որուն մէջ և որուն համար կազապարուած և գաղափարուած էութիւն մըն էր Պէրպէրեան:

Վէճն ու բանակռիւը Պէրպէրեանի ներկարգիրն է ստուգիւ: Բայց Պէրպէրեան կը վիճաբանէր ոչ թէ վիճաբանած ըլլալու համար, այլ համոզելու համար, իրեն յատուկ ինքնասատանութեան մը թափին տակ՝ կ'ուզէր որ իր թարգմանած Բարին, Ճշմարիտն ու Դեղեցիկը ամէն պարագայի մէջ իրեն պէս հակընան ուրիշներ, և որովհետեւ առարկութիւններն ընդվզեցնող են, նա կը պայքարէր խօսքով, և չա՛տ խօսքով, իր ղղուտ չարժումներով, որպէս զի համոզէ, որչափ ալ ինչ ինչ անհաճելի, բայց ակամայ ուրիշ թերութիւններ ալ երբեմն գտնելիցնէին վէճը՝ տեսակ մը տգեղ գնահատումներով՝ ուղղուած իր ընդդիմախօսներուն:

Վիճաբանութիւնը կամ բանակռիւը, Պէրպէրեան այն ատենն կը սիրէր, որ զայն չէ քաշուած առանին երջանկութեան պայմաններէն մէկը դաւանիլ.— «Վասն զի սիրելի է ինձ վիճաբանութիւնն, այդ մտաւորական կռիւն»: Այս պիսի յայտնի և վճռական յայտարարութիւն տարակոյս չկայ որ իրը սկզբունք սիրելի է ամէն մտքի: Մտաւոր չփում, կարծիքներու փոխանակութիւն, գիտութիւն, իմաստասիրութիւն և գեղարուեստի վերաբերեալ տեսութիւններու և դէպքերու վրայ, միտ զիրար հաղորդում, զիրար ակնդրօրէն սիրող բարեկամներու ակումբի մը մէջ, և այդ՝ նոյն իսկ ընտանեկան այնպիսի յարկի մը տակ, որուն երջանկութեան պայմանները կը նկարագրէ Պէրպէրեան, սքանչելի է, օգտակար է: Բարքերու ազնուացումը, մտքերու զարգացումը այնքան կրթիչ և հաճելի պայմաններով, սոյդ է որ երջանիկ բան մը ունին, որ պիտի ծորէն մտաւորական այդ կռիւէն: Պէրպէրեանի վիճաբանութիւնները սակայն՝ ընկերութեան մէջ առ հասարակ բոլորովին տարբեր ելք մը կ'ունենային: Իր կրթուած, ազնիւ կամքը կը յաղթուէր իր յիրերու գրգռիչն. կամքը կը տկարանար, և բարեկամ սիրտեր վշտով կը տեսնէին իրենց սիրելի բարեկամին այս վրդովիչ կացութիւնը, որ այնքան գեղեցիկ գրչով մը կը նկարագրէ ու կը պարզէ սկզբունքներ, բայց անյաջող մը իր քարոզած սկզբունքներու գործադրութեան մէջ:

Անգամ մը չարաթաթերթի մը մէջ՝ խօսքին, կենդանի խօսքին արժէքին վերայ գրուած մը կարդացած էր: Պէրպէրեան անհամբեր ընդհատուած էր Խօսքին հեղինակը՝ որ այնքան լաւ փառաբանած էր՝ Խօսքը: Այս պարագան այնքան խորունկ տպաւորութիւն ըրած էր իր վրայ, որ 1906ի Ընդարձակ Օրացոյցի գրական բաժնին համար ինքն ալ գրած է ԽՕՍՔԸ- խորագրին տակ կարգ մը խորհրդածութիւններ (էջ 505-541): Ես ընթերցողներուս խնդարարար կը յանձնարարեմ անգամ մըն ալ կարդալ Պէրպէրեանի այդ գրուածը, եթէ կարդացեր են արդէն. իսկ եթէ չեն կարդացած՝ թո՛ղ կարդան անգամ մը, և տեսնեն թէ ինչ գեղեցիկ է այդ գրուածը, ուր խորհողներու խօսքերէն ընտիր ընդելուզումներ կան: Օ՜հ, ես այնքան լաւ ճանչցած եմ Պէրպէրեանը և անկեղծօրէն հիացող եղած եմ իր գործին և Դաստիարակ-Գրագէսի արժանիքին, որ Խօսքի մասին քարոզած սկզբունքներուն ամէնէն ուշադրաւներէն քանի մը հատը պիտի կրկնեմ հոս:

— «Խօսքի արուեստը իր կանոններն ունի, իր բարոյական և գրական պայմանները միանգամայն: Խօսքի արուեստը իր կանոններն ունի, իր ճարտարութիւնները, իր պարզ և գեղեցիկ ճաշակի պահանջները: Բարոյական պայմաններու մասին, գիտենք որ հին Հռետորութիւնը, որ պերճախօս մարդը կը սահմանէր «բարի մարդ մը որ խօսելու մէջ հարտար է», կը պահանջէր «հռետորական բարքեր» ունենալ կը հասկնար որ խօսողը պարտի ունենալ իմաստութեան, համեստութեան և բարեացակամութեան յատկութիւնները: այն է ըլլայ խոհեմ ու լուսամիտ, անմեղապարծ ու խնայարար, և իր խօսքերուն մէջ հասարակութեան՝ առ որ կ'ուղղուի՝ բարոյին նախանձախնդրութիւն ունենայ: Ցեներրոն ըսած է. «Ունկնդրելու արժանի մարդն ա՛յն է որ խօսքը միայն խորհուրդին համար կը գործածէ, խորհուրդը՝ ճշմարտութեան և առաքինութեան համար»:

Պէտք է խոստովանիլ որ Պէրպէրեան խոհեմ էր և լուսամիտ, բայց ոչ անմեղապարծ և խնայարար՝ այնպէս, ինչպէս որ կը քարոզէ. իր խօսքերը բարոյին նախանձախնդրութեան համար ուղղուած էին միշտ, նոյն իսկ իր ամէնէն ալեկոծեալ բանակռիւներուն մէջ, ուր սակայն կը ջախջախուէր համեստութեան դէկը, և այս իր ձեռքը չէր:

Անգամ մըն ալ լսենք Պէրպէրեանը.

— «Լաւ խօսքին այս ընդհանուր պայմաններէն զատ, խնդիր է գիտնալ թէ ինչ են անոր պայմանները խօսակցութեան մէջ: Լաւ չէ՛ անշուշտ, որ խօսակցութեան մը ատեն, որ ընկերութեան մէջ տեղի կ'ունենայ, մարդ ուզէ ի՛նք պահել խօսքը չարունակ և ուրիշներուն կարգ չթողու խօսելու: Փայլելու, սրամտութիւն ցոյց տալու յայտնի յաւակնութիւն մը անտանելի կ'ընէ մարդը: Պէտք է միջոցը հայթայթել մանաւանդ ուրիշներուն իրենց խելքը ցոյց տալու: Կարի վարդապետական կերպ մը, ուրիշներուն բան սորվեցնել ուզելու ձեւ մը անշուշտ անհաճոյ է. դասարան մը կամ լսարան մը չէ այդ սրահը, ուր շատ անգամ պատահաբար մէկտեղ եկած կը գտնուին մարդիկ: Վիճաբանութիւնը եթէ ծագի, հանդարտ ու քաղաքավար կերպով պարտի ըլլալ և ո՛չ երբեք չափազանց գերգրգռեալ և զայրագին, և անշուշտ պէտք է դադրի, երբ մտքերը կարի գրգռուած են, ու վախ կայ որ վիճաբանութիւնը կռիւի փոխուի: Տգեղ է նաև այն ակումբը ուր բացականեր կը դատափետուին անդիմադրելի, և մերթ բարեկամներ կան անոնց, որք վատօրէն կը թողուն գործել այն դատափետումը առանց պաշտպանութեան ձայն մը բարձրացնելու: Պարկեշտ ու վայելուչ սահմաններու մէջ կատարուած խօսակցութիւնը ամենուն սիրելի և հրանգիչ ժամանց մըն է. «Դիւրաքանչիւր ոք կ'ուզէր, կ'ըսէ Ժ. Ժ. Ռուսօ, իւրաքանչիւր ոք կը դիտուիր, ա՛նկը կը մեկնին գոհ, և իմաստունն ալ կրնայ այդ խօսակցութիւններէն նիւթեր առնել իր հետ որք արժանի են լուութեան մէջ խորհրդածուելու»:

Եւ ես կը կարծեմ որ Պէրպէրեան, որ վիճաբանութեան մէջ ճիշդ այս իր իսկ գծած սկզբունքներուն խոչոր հակասող մըն էր, և խօսք առած ատեն չէր կրնար միջոցը հայթայթել մանաւանդ ուրիշներուն իրենց խելքը ցոյց տալու, երբ «չափազանց գրգռիչ և զայրագին» վիճաբանութենէ մը ետքը, Ռուսօի ըսածին պէս, իրը իմաստուն մարդ՝ այդ գէշ կերպով վերջացած վէճերէն և բանակռիւներէն «նիւթեր կը առնէր իրեն հետ, որոնք արժանի են լուութեան մէջ խորհրդածուելու». և այնպէս կ'ենթադրեմ որ Պէրպէրեան խօսքի մասին պատկերացուցած արդ աքանչելի խորհրդածութիւններն ու խրատները գրած ըլլայ առանձին, «լուութեան մէջ». վասն զի, չեշտելու անդամ մըն ալ, այդպիսի զգայուն ու խելացի մարդ մը, հանդարտելէ և ինքզինքը գտնելէ ետքը, կարելի չէ որ չզղջայ խօսքի և վէճի մէջ տիրող այն թերութիւններուն վրայ, զորս կը դատապարտէ և անոնցմէ կը զգուշացնէ իր ընթերցողները:

«Սիրելի է ինձ վիճաբանութիւնն, այդ մտաւորական կռիւն» սկզբունքին հաստատիչ մնաց Պէրպէրեան մինչեւ իր վերջին շունչը և իր ամէնէն վերջին գրքոյնն ալ եղաւ զրաբար և արձագանգ բառերու ուղղագրութեան նուիրուած վիճաբանական յօդուածը՝ Նուպարեանի դէմ. յօդուած մը, որուն զոհեց իր մանուան նախընթաց չարաթ օրը: Պէրպէրեան չէր ուզեր օձիքը թողուլ իր ընդդիմաճառին կամ ընդդիմախօսներուն մինչեւ որ չմոռզէր. հակառակ պարագային՝ կը պնդէր, կը յամառէր: Այս այս է, իր վճռական բանաձեւն էր և կը գործածէր զայն չեշտելու համար իր կարծիքով անվիճելի և անառարկելի խնդիրները: Երբ այս այս է կ'ըսէր Պէրպէրեան՝ ա՛լ չէր հանդուրժեր ո և է առարկութեան՝ որչափ ալ բանաւոր ըլլար այն, և այս կէտին մէջ է որ իր բնախօսական և հոգեխօսական վիճակին ծանօթ բարեկամներ չէին ուզեր այլ ես չարունակել վէճը, որովհետեւ չատ ալիտարեր կ'ըլլար վախճանը: Վասն զի իր յուզումներուն և իր այլագունութիւններուն մէջ կը մոռնար իր բարեկամներն իսկ, և անպատճառ տեղի կուտար որ սեւ կատու մը անցնի իրեն և անոնց մէջ:

Պէրպէրեանի պէս չատ յեղյեղուած անուան մը շուրջը, որ ա՛լ պատմութեան կը վերաբերի, ճշմարտախօս պէտք է ըլլալ և ճշդագատ: Այս է պատճառը որ մենք ալ ամէնէն յառաջ իր ամէնէն ուշագրաւ յատկութիւնը, խօսքի և գործի մէջ իր նկարագիրը ուզեցինք վերլուծել: Պէրպէրեանի գիրքի այս կողմը, զոր հրապարակագիր մը միայն երկու անգամ ուզեց ի վեր հանել, նախ Պէրպէրեան վարժարանի 25ամեակին և ետքը Պէրպէրեանի մահուան առիթներով, պէտք չէր որ մոռցուէր այն կարգ մը ի յառաջագունէ հիւսուած ներքողներու մէջ, ուր Պէրպէրեան կ'ասուեցանար: Այսպիսի յախուռն և անընդհատ չողչողումներով չենուած դրուագներու մէջ կը կորսուի բան մարդը: Պէտք է երեւան բերել մարդու թերութիւններն ալ, և ճշդել ատոնց պատճառները: Ատանց այսպիսի փափուկ աշխատանքի մը՝ շատ բան կը կորսնցնեն տեսակ մը մրցութեամբ գրուած ուռուցիկ ներքողներ իրենց արժէքէն: Պէրպէրեանի պէս Դաստիարակ-Գրագէսի մը թերութիւններն իսկ արժէք ունին, և զանոնք պէտք է մատանիի ընել և վերլուծել՝ ցոյց տալու համար, ինչպէս ըսի, ատոնց պատճառները և հետեւանքը գործնական կեանքի վրայ: Ի՛նչպէս փայլուն հիւանդերու գեղեցիկ յատկութիւնները դասեր են, մղիչ, թելադրիչ զսպանակներ են մա՛նաւանդ թարմ կեանքերու համար, նոյնպէս մեծ նոյն փայլուն կեանքերու թերութիւններն ալ դասեր են, սրբագրիչ, ուղղիչ հանգամանք մը ունին: Պէրպէրեանի յամառութիւնը մտաւորական կռիւի կամ վիճաբանութեան մէջ թերութիւն մըն էր, բայց լա՛ւ ուշադրութիւն, այս թերութիւնը, արդիւնքն իր կազմուածքին, հիւանդութիւն մըն էր: Նա չար չէր, ուրիշներուն վնաս պատճառելու համար չէր յամառեր, իր զիտցածներուն ճշմարտութեան, օգտակարութեան վրայ համոզուելով կը պնդէր: Եւ իր այս աննուազ և աննուազ նկարագիրը՝ եթէ չատ չյարմարեցաւ ընկերական կեանքի պատշաճութիւններուն, բայց չատ լաւ յարմարեցաւ, սքանչելաբէս օգտակար եղաւ իր Վարժարանին համար: Վասն զի եթէ Պէրպէրեան իր գաղափարներուն, իր յարացոյցներուն ճշմարտութեան հաւատարիմ չմնար, եթէ իր դասախօսական ձեւնարկութեան բարութեան և օգտակարութեան վրայ յամառ հաւատացող մը չըլլար, եթէ ան չպաշտէր իր խօսքով ու գրչով, նոյն իսկ իր կեանքով, Դեղեցիկը, յարատեւ գոյութիւն մը պիտի չունենար Պէրպէրեան Վարժարանը: Պերպերեան Վարժարան իր յարատեւ գոյութիւնը կը պարտի նոյն ինքն Պէրպէրեանի յամառութեան: Ինքը ամուր, յամառ, պինդ կեցաւ գաղափարի այդ գործնական պայքարին և կռիւին մէջ. իր դէմը չունէր առարկող մը, ինքը և իր գործը կային դէմ դիմաց. մաքառեցաւ դժուարութիւններու դէմ, թերուս թշնամութիւններու դէմ ալ, և երբ իրեն հետ նոյն սկզբունքով ճամբայ ելլողներ «վապարէս դարձուցին» մտաւոր գործունէութեան այդ դաշտին վրայ, ինքը անվեհեր յառաջդիմեց, և կանգնեց իր յամառութեան դրօշը Պէրպէրեան Վարժարանով:

Եթէ չար ըլլար Պէրպէրեանի վիճասէր ու յամառ նկարագիրը, կեանք պիտի չկրնար տալ հաստատութեան մը, որուն մէջ և որուն շուրջը՝ չեմ գիտեր քանի՞ անգամներ չեչտուած, հոչակուած, պաշտուած է Դեղեցիկին փիլիսոփայութեան երրորդութիւնը, Ճշմարիտը, Բարին, Դեղեցիկը:

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

"ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻՆ"

Տիկին Արուսեակի մահը, այս տեղ՝ Հիւանդանոցին մէջ և Տիգրան Զուհաճեանի յուշարձանին բացումը, Իզմիրի մէջ, մէկ չաբաթ տարբերութեամբ, մեր գեղարուեստական կեանքի հին օրերուն վերյուշումներն եղան, մէկը տխուր վախճանով մը և միւսը հանդիսաւոր նուիրումի մը մէջ: Ինչպէս որ ծանօթ դերասաններն ու դերասանուհիները, իրենց գլուխ ունենալով Մնակեան էֆ.ն, եթէ չկրցան ներկայ գտնուիլ իրենց վաղեմի ու տարաբախտ արուեստակցուհին յուղարկաւորութեանը, գէթ կրնան նախաձեռնութիւնը սանձնել քար մը դնելու անոր հողակոյտին վրայ, — որուն համար պիտի բաւէ որ և է մէկ ներկայացման հասոյթէն փոքրիկ մաս մը: Յուշարձանի պէտք չկայ. պարզ տապանաքար մըն ալ կ'օգտէ երկրող ազգանդրութեամբ, զոր ձիւնն ու անձրեւը չեղծանեն և որ տարիներու ընթացքին մէջ գոյանալիք մամուռներէն ու կանաչ գօսերուն տակէն կարենայ կարդացուիլ: Արուեստագէտի մը յիշատակին համար՝ այսքանն ալ բան մըն է, մեր ըմբռնումով և մեր բարքերուն տեսակէտով, չքեղ մահարձանները հարուստներուն պերճանքն ու բաժինը ըլլալով:

Տիկին Արուսեակի կենսագրութիւնը գրեթէ ճշդիւ ամփոփուած էր այն հակիրճ նեթերուն մէջ զոր հրատարակեցին մեր օրաթերթերը, անոր մահուան առաջին տպաւորութեան տակ, ցաւի արժանաւոր արտայայտութիւններով: Այդ թուականներէն ու վախտ յիշատակութիւններէն դուրս՝ գրեթէ ոչինչ: Բայց եթէ իր երիտասարդութեան ժամանակներէն ու առնօրէն զինքը ծանօթացողներէն մէկը գրէ չարժել ուզէր, որքա՛ն պիտի կրնար ընդարձակել այդ բեմական կարճատեւ կեանքին տպաւորութիւնները որոնք անհետացած սերունդի մը թատերասիրական կեանքը պիտի պատկերացնէին: Վերջին քսան տարիներու մէջ գրականութեամբ ու խմբագրութեամբ զբաղողներուս սերունդը ուրիշ բան չտեսաւ Արուսեակէն՝ բայց եթէ նիհար կին մը, մի՛շտ սեւեր հագած՝ չքաւորութիւնը դժուարաւ պարտցող անկնամութեամբ մը, հեւգնտէ ճերմկնալու վրայ եղող մազերով, տենդագին խօսուածքով ու շարժուձեւերով, արագ քալուածքով, որուն այս արտակարգ երեւոյթը միայն ուշադրութիւն կը հրաւիրէր ու երբեմն ալ «անդրանիկ դերասանուհի»ի տիտղոսին հեռաւոր հմայքը:

Հարկ էր ուրեմն որ այս Օրուան Նշմարներուս մէջ գէթ աղօտ գաղափար մը տալու համար Արուսեակի բեմական անցեալին վրայ, իրեն ժամանակակից մը գտնէի, ինքն ալ թատերական մթնոլորտին մէջ ապրած, քառասունվեց տարի առաջ, անոր դերասանական փայլուն եռեկոյթներ տեսած, անոր աքրչիռ երջանկութիւններուն ու վաղանց յուսախաբութիւններուն գիտակ: Եւ այդ «ժամանակակից»ը գտայ յանձին իր քրոջ, որ ո՛չ միայն գիտակ ու տեղեակ, այլ և մասնակից եղած էր այդ միւնոյն զգացմանց:

Թմբագրական կեանքի interviewներէս ամէնէն համեստներէն ու անշնորներէն մէկն էր այս տեսակցութիւնը, բայց պիտի գուշակէք թէ ամէնէն ալ դժուարիններէն մէկը՝ երբ աւելցնեմ որ ինծի վիճակեցաւ Արուսեակին մահը գուժել իր քրոջ, տեղեկութիւններ քաղելու աճապարանքիս մէջ, երբ անոր մահուան յաջորդ գիշերը կ'երթայի զարնել Բանկալթիի մթին փողոցներէն մէկուն պարզուկ տան մը գուռը: Կաղին լոյսին տակ՝ fեռկեթի մը առջեւ նստած, ձեռարուեստով զբաղող մանկամարդ աղջկան մը քով, մասխոն մայրը ու անկիսն մը՝ ծերուկ ազգականուհի մը: Առաջին խօսքերէն, տխուր լուրը իմացուեցաւ, բայց ինչպէս չեչտուած էր Արեւելքի մէջ՝ Տիկին Արուսեակ չատոնց մեռած էր ո՛չ միայն հանրութեան՝ այլ և իրենցներուն համար ալ, մանուած ըլլալով այնպիսի ցաւոտանջ կեանքի մը, որուն բաղատամբ մահը փրկութիւն է: Զանդպեցայ ուրեմն լացի և կոծի. չէ՞ մի որ ճշմարիտ սուգը արտաքին ձեւերու մէջ չի կայանար, այլ սրտին զգացած դառնութեան ու հոգեկան կսկիծին մէջ: Տիկին Աղասի Վալիտեան, «անդրանիկ դերասանուհի»ին քոյրը, ականատես եղած էր անոր առաջին երեւմանը ու գտած ընդունելութեանը Արեւելեան Թատրոնի բեմին վրայ, ու պահ մը եւաք ինքն ալ մասնակցած խումբին, Տիկին Մարիամ անուն սկսակ դերասանուհիի մը հետ, որ աննկան անցած ու անփլիատակ մնացած է: Տիկին Արուսեակ, — այդ թուականին Օր. Արուսեակ Փափազեան, հազիւ 20ամեայ աղջիկ մը, — առաջին անդամ բեմ ելած է 1861ի ձմեռը, Արեւելեան Թատրոնին մէջ, կառուցուած այն գեղեցիկ վրայ, ուր կը գտնուի այժմ Սբլանտիսը: Թատերախումբին վարիչն էր Էքշեան, և գլխաւոր դերասանները՝ Պէնկլեան, Ամէմեան, Մաղաքեան, Մնակեան, Զէրաչի (այժմ պոլսոնեայ Սպասուլլան նկարչատան մէջ, չատ տարիք ի վեր) և Այտընեան (գօմիք): Ասոնք բոլորն ալ երիտասարդ դերասաններ էին այն ատեն, և իրենց խաղացուածքին կենդանութիւն մը տրուելու համար կը կարօտէին դերասանուհիի մը: Այդ դերասանուհին եղած էր Արուսեակ, աչխոյժ և խանդավառ օրիորդ, մութ-չագանակագոյն մազերով, սև աչքերով, լեցուն առոգանութեամբ ու համարձակ խաղացուածքով. դէմքով գեղեցիկ չէր՝ բայց համակրելի և հրապուրիչ, մանաւանդ բեմի վրայ:

Այս առաջին ներկայացման համար ընտրուած խաղերն էին Երկու Ցիսնապեսf, ծանօթ առամը ֆրանսերէնէ թարգմանուած, և Բալչիճիկլու կատակերգութիւնը: Մանկամարդ դերասանուհին, վարագոյրին բացուելէն առաջ, յուզմունքէն նուազում մը ունեցած էր fուլիսին մէջ. և քոյրը ու դերասանապետ Էքշեան դժուարաւ ուշաբերած էին զինքը դեղերով. բայց անդամ մը բեմի վրայ, հասարակութեան առջեւ, համարձակութիւնը վերստացած էր: Արև. Թատրոնին սրահը այն գիշերը լեցուած, խնդուած էր անագին բազմութեամբ, օթեակներուն մէջ Բերայի առաջնակարգ ընտանիքներ չքեղ արդուզարդեր պարզած էին. մոլեգին ծափահարութիւններ ու գեղեցիկ ծաղկեփունջերու նուիրումը չարունակ կ'ընդհատէր ներկայացումը. Արուսեակ զգլխած էր ու հանդիսականները՝ հմայուած: Այդ և յաջորդ ներկայացումները դիւթական բան մը դարձան և Թատրոնը նեղ կուգար ամէն կողմէ եկող բազմութեան: Արուսեակի այս բեմական ոսկեդարը տեւեց երկու տարի, 1861ի և 1862ի ձմեռները: Այնուհետեւ, խումբը Իզմիր ուղեւորեցաւ, ուր ո՛չ նուազ փայլուն ընդունելութիւն մը վերապահուած էր Արուսեակի ու իրեն ընկերացող դերասաններուն որոնց համբաւը կանխած էր զիրենք: Հինգ ամսուն չրջան մը բոլորելէ ետք այնտեղ, Օր. Արուսեակ կը վերադառնար Կ. Պոլիս, ամուսնացած և Տիկին Ս. Պէզիրճեան անունով, ու հրաժեշտ կուտար Թատրոնին:

Ա՜խ՝ իր բեմական ամբողջ կեանքը, կարճատեւ, բայց եղականութեան լանջուցիչ: Տարիներ ետք, Սկիւտարի Թատրոնին մէջ միայն Տիկին Պէզիրճեան մասնակցեցաւ չարք մը ներկայացմանց և 1877ի միջոցներն ալ գիշեր մը երեւցաւ Օրթագիւղի Թատերաբեմին վրայ տրուած ներկայացման մը՝ ի նպաստ իր քրոջ: Արուսեակի անունը այդ Թուականին դեռ կը պահէր իր փայլուն օրերուն հրապոյրը, բայց անհետացող երիտասարդութեան մը հետքերուն պէս՝ իր անձն ու խաղացուածքն ալ յուսախաբութիւն պատճառեցին:

Հետաքրքրուել

դող դերասանուհին, Արև. Թատրոնին մէջ, տեղեկացայ թէ Օր. Եպրոս Բէօմիւբճեան անուն դեղանի ու ծաղկատի աղջիկ մը եղած է երկրորդ «անդրանկուհին» որ երեք տարի չափ բնութիւն ծառայելէ ետքը, ամուսնացած է դերասան Պէնկլեանի եղբօրորդւոյն հետ և որ ընտանիքի մայր, դեռ կ'ապրի եղեր մինչեւ քանի մը տարի առաջ Բերայի մէջ։ Անկէ ետքն է որ սկսան երեւնալ Հրաչեայ, Գարագաչեան քոյրերը և ուրիշ ծանօթ դերասանուհիներ։

Աւելորդ է ծանրանալ Արուսեակի ամուսնական դժբախտութեան վրայ որուն ակնարկեցին արդէն թերթերը՝ իրենց կենսագրական նօթերուն մէջ։

Այդ դժբախտութիւնը ո՛չ միայն նիւթապէս կարօտ վիճակի մը մատնած էր խեղճ կինը, այլեւ ֆիզիքապէս ու մտաւորապէս ալ ազդած էր անոր վրայ. այնպէս որ, երբ առաջին անգամ տեսանք այդ վաղեմի համբաւին տէր դերասանուհին, արդէն իսկ թափառայած, մելամաղձոտ, տրտում տխուր կին մըն էր։ Իր երիտասարդութեան ժամանակակից և գինքը խանդավառութեամբ ծափահարող ծանօթ անձնաւորութեանց կը դիմէր երբեմն,—անո՛նք ալ իրենց երիտասարդութենէն յիշատակ մի միայն պահելով, բայց գէթ բարեկեցիկ վիճակի տէր,—ու դողդողաւոր շրթներով... նպաստ մը կը խնդրէր։ Ոմանք կը կարեկցէին և ուրիշներ զլուխնին կը դարձնէին։

Օր մը, 1883ին, Տիկին Արուսեակ, ճաքատատ, յուսահատած, դողդողաւոր քայլերով ու գունատ դէմքով, Դալաթիոյ եկեղեցին եկաւ ուր կը գտնուէր Ներսէս Պարոիրեան՝ աշխարհականներէ չոլգապատուած, Թաղ. Խորհրդարանին մէջ, և կրցաւ բառերով իր արգահատելի վիճակը պարզելով, խնդրեց որ «բան մը ըլլուի իրեն համար», ապրուստի ապահովումը մը տրուի։ Ներսէս Պարոիրեան կարեկցութեամբ ու համակրութեամբ մտիկ ընելէ ետք «անդրանիկ դերասանուհի»ին աղերսարկ գանգատը, իր չուրջիններուն դառնալով, դառն չեշտով մը բաւ անուց.

—Այս կնոջ երիտասարդութիւնը ու փայլուն օրերը դո՛ւք տեսած էք, բնմի վրայ դո՛ւք ծափահարած էք զինքը ու ծաղիկներ սփռած անոր ոտքերուն տակ։ Հիմակ ալ գթացէ՛ք անոր ճերմակ մազերուն և նպաստեցէք իրեն։

Բարեգործական այս հրաւէրը, որքան խիստ՝ այնքան սրտաշարժ, իր արդիւնքը ունեցաւ. և իսկոյն, ներկայ տարէց «Զոյները» մէջերնին գումար մը հանգանակելով, մեր թերթարան խօսքերով յանձնեցին Արուսեակի։

Բայց որքա՜ն ատենի համար պիտի բաւէր այս պատահական նպաստը, և քանի՞ անգամ կրնար կրկնուիլ։ Վերջ ի վերջոյ, Տիկին Արուսեակ, հիւանդ, ջղազդիւռ և աղքատ, փոխադրուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոց ուր կը խնամուէր տարիներէ ի վեր։ Իր թաղումը անչուք կերպով կատարուեցաւ Ս. Փրկիչ եկեղեցին, ու դագաղը Հիւանդանոցէն Պալզալի գերեզմանատունը փոխադրուած պահուն ծանկուած էր... միակ ծաղկեպակով մը,—Հիւանդանոցին արհեստական ծաղկեպակը որ աւանդաբար կը պահուի հոն մեռնող ծանօթ պատսպարեալներու համար,—և որ չա՛տ ադտա կերպով պիտի յիշեցնէր այն չքեղ ծաղկեպակները ու բնական ծաղկեփունջերը զորս գրեթէ կէս դար առաջ այնքան առատօրէն կ'ընդունէր այսօրուան խեղճ պառաւ ննջեցեալը։

ԴԱՄԻԼՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԼԶԱՍ-ԼՕՐԷՆ

ՊՈՐԼԻԹԷՆԷՆ ՀԵՐԿԲՈՒՄԻՍ ՄԸ

Բարիզի Թերթի մը սա հետաքրքիր սուացած է Գերլինի իր թղթակցէն.

Կ'երեւայ թէ քիչ մը աղմուկ յարուցուած է —անշուշտ Գերմանիոյ մէջ չէ— անգլիական լրագրի մը կողմէ հրատարակուած այն լուրին շուրջը թէ Ալզաս-Լօրէնի քիչ առնէն մեծ-դքսութեան պիտի վերածուի և Վիլհէլմ կայսեր երկրորդ որդին՝ Բրուսիոյ Այթել Ֆրիտրիխ իշխանը պիտի ըլլայ մեծ-դուքը։ Լուրը, այդ ձեւին տակ, ըստորվին սխալ է։ Այսուհանդերձ չահեկան համարեցի գտնել անոր ծագումը։ Կիրակի առաւոտ Պերլինի լրագիր մը՝ Թակ կը հրատարակէր Օթօ Արէնտ երեսփոխանին մէկ յօդուածը՝ Ալզաս-Լօրէնի խնդրոյն վրայ։ Հեղինակը, անշուշտ լուսաւոր մտադրութիւններով ոգեորուած, անգոհացուցիչ կը գտնէր Ալզաս-Լօրէնի առժամեայ վիճակին չարունակութիւնը՝ գերման կայսրութեան հանդէպ։ Կը մաղթէր որ այդ երկու նահանգները ընդունուին Գերմանիոյ դաշնակցային Պետութեանց մէջ, առանց իւրաքանչիւրին համահաւասար կերպով։ Նոյն երեսփոխանը կը յարէր թէ Ալզաս-Լօրէն կրնան մեծ-դքսութիւն մը կազմել, և որովհետեւ կայսրն է անոնց տէրը, ուրեմն կրնայ անոնց վարչութիւնը յանձնել իր գերդաստանէն իշխանի մը, օրինակի համար Այթել-Ֆրիտրիխ իշխանին։ Ինչպէս յայտնի է, այդ իշխանը ամէնէն աւելի կը վայելէ կայսեր ու կայսրուհիին համակրութիւնը։ Նաեւ թէ Ալզաս-Լօրէնի կուսակալ Հէնլոյէ իշխանը քիչ առնէն եօթանասնամեայ տարեկան պիտի ըլլայ, որով հարկ պիտի ըլլայ անոր յաջորդ մը կարգել։ Բոլոր այս պարագաները այժմէութեան և հանանականութեան երեւոյթ մը կ'ընծայեն Պ. Օթօ Արէնտի յօդուածին։ Այս իրիկուն արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ հարցուցի թէ մինչեւ ո՞ր աստիճան կարելւոր է Թակի այդ յօդուածը։ Սա պատասխանը ստացայ.— «Պ. Օթօ Արէնտ անձնական գաղափար մը միայն յայտնած է և ոչ աւելի։ Ալզաս-Լօրէնի խնդիրը միշտ գոյութիւն ունի, բայց լուծուելու մօտ չէ։ Այդ երկու նահանգներուն տենչանքները՝ Գերմանիոյ դաշնակցային Պետութեանց հաւասար իրաւունքներ վայելելու մասին, բնական են և մինչեւ մէկ ասպիճան ալ իրաւացի։ Այսու հանդերձ գործը քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը տակաւին գործնական լուծում մը չէ գտած։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՔՈՆ

ՀԱՆՐԱՊԱՏԱԿՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Նիւ-Եորք Սըն իր խմբագրականին մէջ, Ֆրանսայի ու Ճաբոնի համաձայնութեան վրայ խօսելով, հասկցնել կ'ուզէ թէ հաճոյքով պիտի ընդունուի համանման համաձայնութիւն մը Մ. Նահանգաց և Ճաբոնի միջեւ։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Բարիզի ճաբոնական դեսպանը յայտարարած է որ Ճապոն տրամադիր է Մ. Նահանգաց հետ կնքել համաձայնութիւն մը՝ Ֆրանսա-Ճաբոնական համաձայնութեան էական հիմերուն նմանութեամբ՝ այսինքն այն տեսակ համաձայնութիւն մը որով Ճապոն յանձն առնէ Փիլիպպինոս մէջ Մ. Նահանգաց հետ չմաքառելու, և միւս կողմէ Մ. Նահանգներն ալ կը խոստանան Ճապոնի մրցակից չհանդիսանալ Ֆորմոզայի մէջ անոր ստացուած ընելուն, Լիաոթունկի թերակղզիին մէջ վարձակալութեան և Բարէյայի մէջ գերակշռութեանը։ Նիւ-Եորք Սըն կը յարէ թէ այդ տեսակ համաձայնութիւն մը խաղաղութեան պահպանման միայն պիտի նպաստէ, վասն զի առաջքը պիտի առնէ այն տեսակ վէճերու որոնց Անգլիա ալ կրնայ խառնուիլ՝ Ճապոնի հետ իր ունեցած դաշնակցութեան բերմամբ։ Ամերիկեան թերթը կ'եզրակացնէ թէ Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ այդ տեսակ համաձայնութիւն մը Գերմանիան բոլորովին պիտի մեկուսացնէ Ծ'այրգոյն Արեւելքի մէջ՝ ճաբոնական ամէն տեսակ յարձակումներու ենթակայ վիճակի մէջ թողնելով Ֆիլաօ-Չէյհի անոր ստացուածքները։ սակայն, կը յարէ Նիւ-Եորք Սըն, այդ պարագան անհաճոյ բան մը չըլլար Ճապոնի դաշնակցին՝ Անգլիոյ։

Պ. ՊԷՊԷԼԻ ՃԱՌԸ

ԳԵՐՄԱՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԱՆՆԵՐԸ

Ռայխսդագին մէջ երրորդ ընթերցմամբ եւմսացոյցին վիճաբանութիւնը կատարուած պահուն, Պ. Պէպէլ յայտարարեց թէ եթէ կ'ուզուի պարկեշտորէն աշխատիլ, որպէս զի Բրուսիա՝ Գերմանիոյ մէջ և Գերմանիա ալ աշխարհի մէջ միւս ազգերուն գլուխը գտնուի, իր կուսակցութիւնը բոլորովին ոյժ պիտի տայ այդ քաղաքականութեան։ Պ. Պէպէլ յարեց.— «Հիմա Բրուսիա և Գերմանիա միւս ազգերէն ետ մնացած են։ Նոր տուրքեր, որոնք եւմսացոյցին բացը գոցելու համար անհրաժեշտ են, պիտի հաստատուին դրամագլուխի և եկամուտի վրայ։ Զէնքնկեցութեան մասին բոլոր որոշումներէն աւելի ազդեցիկ պիտի ըլլայ Լա Հէի Դեսպանախորհուրդին կողմէ տրուած որոշում մը թէ սպառազինութեանց պահանջած հասոյթի աղբիւրները միայն պիտի մատակարարուին այդ կարգի ուղղակի տուրքերով։» Պ. Պէպէլ լսողաց ֆոն Պիւլով իշխանին այն յայտարարութեան դէմ թէ ինք պարտութիւն մը մաղթած ըլլայ Գերմանիոյ համար։ Պ. Պէպէլ յարեց.— «Արդարեւ Պ. Ժոէսի-պատասխանեցի որ էր թէ տակաւին բան մը ձեռք բերած չենք, թէ Ֆրանսացիները Պիւմարքի կը պարտին իրենց ներկայ կացութիւնը։ Լասալ ևս բաած է որ Գերմանիա եթէ յաղթուի, Գերմանները պարտուած պիտի չըլլան։ Մեր կուսակցութիւնը միտքէն իսկ չանցներ պարտութիւն մը մաղթելու Գերմանիոյ և կամ պատերազմ մը, վասնզի պատերազմը քաղաքակրթութեան համար ամէնէն մեծ դժբախտութիւնը կը նկատէ։»

ՍՊԱՆԻԱ

ԼՈՒՐԵՐԳԱՐԱՆԻՆ ՆՈՍԱՏԱՐԳԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Այփոնս թագաւորը երկուշաբթի օրը կատարեց Խորհրդարանին նստաշրջանին բացումը։ Արարողութիւնը չատ փայլուն եղաւ։ Մերակոյտին երեւոյթը, համազգեստի և արքունական արդուզարդի շլացուցիչ տեսարանովը, շքեղ էր։ Այփոնս ԺԳ. այն միւնոյն կառքով, ուր բազմած էր իր ամուսնութիւնը օրը, Խորհրդարան ժամանեց իր սպայակոյտովը։ Պալատական ոսթ կառքերով մայր թագուհին, իշխանուհիները, իշխանները և հետեւորդները արքայական կառքին կը հետեւէին։ Պալատէն մինչեւ Մերակոյտ արքայական թափօրը ողջունուեցաւ ելոյթագին «կեցցէ»ներով։ Պահակաղօրքերը բարեւի կեցած էին և յեսոյ տուգանում մը կատարեցին պալատան պատուհաններուն տակէն։ Թագաւորը ու արքայական գերդաստանը մեծ պատրաստութեամբ եկան և խանդավառութեամբ ողջունուեցան։ Այփոնս ԺԳ. գահաճառին մէջ նախ ուրախութիւն յայտնեց գահաժառանգ իշխանին ծննդեան համար և ըսաւ.

«Թագուհին և ես Սպանիոյ կը նուիրենք մեր զաւկին կեանքը, որ դեռ նոր կը սկսի։ Հռոմայ քահանայապետին այն հայրական հոգածութիւնը զոր ցոյց կուտայ սպանիական ազգին հանդէպ, և որուն կը պատասխանուի իմ և կառավարութեանս հաստատ մտադրութեամբը՝ երկու իշխանութեանց միջեւ ներդաշնակութիւնը պահելու համար, անգամ մը եւս յայտնուեցաւ ընդունելով կնքահայրութիւնը գահաժառանգ իշխանին, ինչպէս իր նախորդները ըրած են համանման պարագաներու մէջ։»

Կարթաքէնայի տեսակցութեան մասին գահաճառը կ'ըսէ.

«Շատ հաճելի եղաւ ինձ Կարթաքէնայի ջուրերուն մէջ ընդունիլ Վեհ. Իտալիոյ թագաւորին և անոր Վեհ. ամուսնոյն՝ Ալեքսանդրա թագուհիին պաշտօնական այցելութիւնը։ Սպանիոյ և և Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքին արտայայտութիւնները այս առթիւ նորէն հաստատեցին թէ երկու ժողովուրդներուն միջեւ արուեստի ու գրականութեան ոլորտներուն մէջ գոյութիւն ունեցող ամուր կապերուն հետեւանքով, ինչպէս նաեւ ազգային ինքնութեան ամրապնդումի ու զարգացումի ուղիներուն մէջ

ծնողքները կամ պաշտպանները որոնք կը փափագին տեսակցել վարժարանին Տնօրէնութեան հետ, կիրակի օրերը առաւօտեան ժամ 4էն 6, իսկ միջօրէին յետոյ ժամ 7էն 9 կրնան այցելել վարժարան։

—Եէնի գաբուի Նորընծայ Տ. Ս չատուր քահանան, իր քառասունքը լրացուցած ըլլալով, անդրանիկ պատարագը պիտի մատուցանէ վաղը (կիրակի) Նոյն Թաղի Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն մէջ։

—Մշոյ Ս. Կարապետ վանքի վանահայրական փոխանորդ Տ. Վարդան վրդ. խնդրած էր Պատրիարքարանէն որ նոյն վանքին մէջ ընծայարան մը հաստատուի։ Կրօն. Ժողովը որոշեց պատասխանել թէ առ այժմ պէտք է յետաձգել, բստ որում կենդրոնը ի վիճակի չէ նիւթական ձեռնտուութիւն մը ընելու այդ նպատակին իրագործման համար,

—Հայ սղոյկ մը այսօրերս Ցիէնէրի Պատրիարքարանը դիմելով՝ Օրթոտոքսութիւնը ընդունած է, յոյն երիտասարդի մը հետ ամուսնանալու համար։ Յոյն երիտասարդ մըն ալ որ անցեալ տարի հայ աղջկան մը հետ ամուսնացած էր Հայ եկեղեցւոյ պսակով, տարուան մը կենակցութենէ ետք, երկիկ յոյն քահանայի մը հետ Ազգ. Պատրիարքարան գալով յայտարարեց թէ վերջին յունական կրօնքին կը վերադառնայ։

—Վաղը, կիրակի, Տ. Գրիգորիս Ծ. Վրդ. Պալագեան Դասբմ-Փաշայի Թաղ. Խորնուդին կողմէ հրաւիրուած է Պատարագ մատուցանել Թաղին Ս. Յակոբ եկեղեցին. բարեյիշատակ Մանուկ էֆ. Սրմբատեանի հոգւոյն համար։

Աբեւելքի այսօրուան Ա. էջին մէջ կը սկսինք հրատարակել ուսումնասիրութիւն մը ողբացեալ Ռ. Յ. Պէրպէրեանի անէն և կրթական ու գրական գործունէութեանը վրայ։ Այս յօդուածներու շարքը, ծանօթ գրէչ մը գրուած, որոնք յաջորդաբար պիտի երեւնան, անձնական որ և է նկատումէ վերծ՝ լուրջ և անկողմնակալ կերպով կը ներկայացնեն բազմարդիւն ուսուցչապետը ու անոր երկասիրութիւնները որոնց վրայ հատակոտոր գրուածքներ միայն երեւցան ցարդ,— անձնական տպաւորութիւններ և յիշատակներ, օրը օրին գրուած։ Մեր գրասէր ընթերցողները անշուշտ մանաւոր հաճոյքով և հետաքրքրութեամբ պիտի կարդան այս բազմակողմանի ուսումնասիրութիւնը։

ՀՐԱՒԷՐ ՓՆՆՈՒԹԵԱՆ

ՓԱԼԱԴԱՇԵԱՆ ԱՂՋԿԱՆՆԵՐ ՌԱՐՁԻ. ԿԱՐԻԱՔԱՐԱՆԻ (Գատրգիւղ) աշակերտուհեաց Ֆրանսերէնի և անգլերէնի քննութիւնները հրապարակաւ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ կիրակի, մայիս 6, ժամը 7—10։ Իսկ բուլգարերէնի և հայերէնի քննութիւնները տեղի պիտի ունենան մայիս 11 ուրբաթ օր, առաւօտեան ժամը 1էն մինչեւ 4։

Լեզուագէտ աղջկունք և պատուաւոր ծնողք խնամարեալ կը հրաւիրուին իրենց ներկայութեամբ քաջալերել վարժարանիս պաշտօնէութիւնը և ուսանողութիւնը։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ե. Գ. ՓԱԼԱԴԱՇԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, մայիս 16)

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Պ. ԴԻԴԴՈՆԻԻ ՃԱՌԸ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

ՀՌՈՄ, 15 մայիս.— Իտալիոյ արտաքին գործոց Նախարար Պ. Դիդդոնի, վերջին օրերու մէջ երեւան եկած տարակոյսները ցրուելու համար, այսօր երեսփոխանական ժողովին մէջ երկար ճառ մը խօսեցաւ Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Հարկ չտեսաւ խօսիլ քաղաքական ամէն յարաբերութեանց վրայ ընդարձակօրէն. բուսականացաւ միայն մէկ քանի կարեւորագոյն կէտերու վրայ խօսիլ, որոնք մասնաւոր այժմէութիւն մը ունին, և յաջողեցաւ վերին աստիճան չջլանկատութեամբ և համոզկեր չեչտերով իր գործելու ուղղութիւնը ապացուցանել. ըստ.— «Անցեալ դեկտեմբերի մէջ, արտաքին գործոց պաշտօնական ելմտացոյցին վիճաբանութենէն ետքը, որ առիթ ընծայեց ինձ ժողովիդ պարզել Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութիւնն իր ամէն մանրամասնութեամբ, բնականաբար հարկ չկար նոր ելմտացոյցին վրայ վերջին վիճաբանելու. և վերջին խօսելու արտաքին քաղաքականութեան նոյն այն սկզբունքներուն վրայ և տարակոյսի մէջ թողուլ ատոնց լաւութիւնը։ Այժմ, ապահովաբար, միեւնոյն ուղղութեամբ կ'ընթանայ մեր արտաքին քաղաքականութիւնը, որուն օգուտները մանրամասնօրէն թուեցի այն ատեն։ Այսօր մէկ քանի յայտարարութիւններ պիտի ընեմ միայն, նոր դէպքերու և երեւոյթներու մասին, բայց հիմ բռնելով 1906 դեկտեմբերին խօսած ճառիս ամբողջութիւնը։ Ռաբալոյի մէջ տեղի ունեցած բանակցութիւնը, Աթէնքի այցելութիւնը և Կայէդայի տեսակցութիւնը դանդան մեկնութեանց պատճառ եղան։ Բայց ասոնց ամէնքն ալ բնական դէպքեր պիտի երեւին, եթէ յիշուին վերջին դեկտեմբերի մէջ բրած յայտարարութիւններս, վասն զի այդ դէպքերը իմ յայտարարութեանս իրականացումն ու հաստատութիւնն են։ Եթէ իմ այն յայտարարութիւններս զարմանք չպատճառեցին, եթէ անոնք Իտալիոյ և արտասահմանի մէջ գոհութեամբ և համակրանօք ընդունուեցան, ինչո՞ւ համար այդ յայտարարութիւնները հաստատող իրողութիւնները զարմանք կամ ոեւէ հակառակ տպաւորութիւն յառաջ կը բերեն։ Իրաւ է թէ, ինչպէս կ'ըսեն, այցելութիւն և տեսակցութիւն իրարու կը յաջորդեն և թէ տեսակցութեան մը չանեկանութիւնը կը կորսուի իրեն յաջորդող ուրիշ մէկ տեսակցութեամբ. այսպէս ըսողները Իտալիոյ քաղաքականութեան վրայ ալ կը տարակուսին և յեղեղուկ կը կարծեն զայն. բայց վերոյիշեալ տեսակցութիւններն այսպէս դատելը ճշմարտութեան հակառակիչ է։ Ռաբալոյի, Աթէնքի և Կայէդայի տեսակցութեանց միջեւ հակասութիւն չկայ, այլ ներդաշնակութիւն։ Այդ անուններն ու թուականները իրարու չեն հակասեր, այլ զիրար կ'ամբողջացնեն և արդիւնք են խաղաղասէր քաղաքականութեան մը, զոր Իտալիա կը վարէ կատարեալ անկեղծութեամբ և հաւատարմութեամբ։ Յեղեղուկ կամ անորոշ քաղաքականութիւն մը չէ այդ, այլ բացարձակապէս յստակ ու որոշ քաղաքականութիւն մը, որ մինչեւ ցարդ յաջողութեամբ պսակուեցաւ, հակառակ չարագուշակ ենթադրութեանց։ Կայէդայի տեսակցութեան հետեւող օտար լրագիրներուն տուած ջղագրգիռ մեկնութիւնները նպատակ ունեցած էր Հայ եկեղեցւոյ պսակով, տարուան մը կենակցութենէ ետք, երկիկ յոյն քահանայի մը հետ Ազգ. Պատրիարքարան գալով յայտարարեց թէ վերջին յունական կրօնքին կը վերադառնայ։

—Վաղը, կիրակի, Տ. Գրիգորիս Ծ. Վրդ. Պալագեան Դասբմ-Փաշայի Թաղ. Խորնուդին կողմէ հրաւիրուած է Պատարագ մատուցանել Թաղին Ս. Յակոբ եկեղեցին. բարեյիշատակ Մանուկ էֆ. Սրմբատեանի հոգւոյն համար։

Ռաբալոյի մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Աւստրեւ-հունգարիոյ և Իտալիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող յարաբերութեանց. և ես, գոհութեամբ կը հաստատեմ թէ այդ յարաբերութիւնները միշտ անկեղծ ու բարեկամական եղած են և այսօր գերազանց վիճակի մը մէջ կը գտնուին։ Երկու երկրաց մէջ հանրային կարծիքներն ալ ցաւաւ կը գնահատեն այդ յարաբերութեանց անկեղծութեան օգուտները։ Եբեսփոխան Պ. Պարցիալի, Պառոն Էրէնթալի այցելութեան բարեկամական կարեւորութիւնը նուազեցնելու համար, կ'ուզուին պատճառեց։ Ինչո՞ւ համար այսօր Անգլիոյ կողմէ եղած միեւնոյն առաջարկը կ'ուսումնասիրեմ ամէնքն ալ, որպէս թէ այդ առաջարկը, հակառակ իր խաղաղասէր նպատակին, վտանգաւոր կրնար մը յառաջ բերելու պատճառ ըլլար երկու տէրութեանց միջեւ։

«1898ին Ռուսիոյ առաջարկը հետեւանք չունեցաւ, զի կարելի չեղաւ անոր իրականացման համար գործնական բանաձեւ մը գտնել որ ընդունելի ըլլար ամէնէն։ Այսօր խնդիրը նոյն ձեւին տակ կը ներկայացուի, և Անգլիոյ կառավարութիւնը չի ծածկեր զայն, և բացարձակապէս կը մերժէ թէ իր այդ առաջարկը երկու տէրութեանց միջեւ չփում մը յառաջ բերելու պատճառ ըլլայ։ Անգլիական կառավարութիւնը վերջնական բանաձեւ մը չընդունեց դեռ, Դեսպանախորհուրդին ներկայանալի։ Բայց Անգլիոյ կառավարութիւնն ներկայացնելիք բանաձեւն հետեւանք չպիտի ունենայ եթէ ընդունելի չըլլայ ամէն տէրութիւններէն, և խնդիրը պիտի յետաձգուի, առանց կռիւ, պայքար կամ գժտում յառաջ բերելու։ Այս է Անգլիոյ կառավարութեան տեսակէտը. և չկայ մէկը որ անխոհեմ և անբանաւոր գտնէ զայն։ Հետեւաբար անոնք որ դժուարին ու փափուկ կացութեան մը մէջ տեսան Իտալիան, խնդրոյն վերանասու չըլլալով, սդտ էս ենթադրէին։ Բայց կարելի է գործնական այնպիսի բանաձեւ մը գտնել որ ազատվէ ապառաղխնութեանց սահմանափակումը, առանց մի սսելու ո և է տէրութեան շահերուն, առանց նուաստացնելու ո և է մէկը, այսինքն բոլոր տէրութիւնք կարենան ընդունիլ այդ բանաձեւը։

«Դերմանիա և Աւստրիա-Հունգարիա յայտարարեցին թէ ատիկա կարելի չէն տեսներ։ Այս պատճառաւ չպիտի մասնակցին վիճաբանութեան, որպէսզի յանձնառութիւն մը առած չըլլան և պահեն իրենց գործելու ազատութիւնը։ Պիւլով իշխանը իր վերջին ճառին մէջ յստակօրէն և ազդուօրէն խօսեցաւ այս մասին, ըսելով թէ ամէն տէրութիւններէն ընդունուելիք բանաձեւ մը գտնել անկարելի ըլլալուն համոզումը չի նշանակեր թէ Դերմանիա և իր համախոհ տէրութիւնները խաղաղութեան բարիքը չեն գնահատեր։ Քանի որ այս խնդրոյն վրայ կը խօսիմ, պէտք է դիտել տամ թէ Պիւլով իշխանին և Սըր Բէմբրէլ Պէնըրմէնի վերջին յայտարարութիւնները հարթած են ոեւէ հակառակութիւն որ կային գերման և անգլիական տեսակէտներուն միջեւ։ Պիւլով իշխանը իր խօսած ճառին մէջ յայտարարեց թէեւ թէ գերման պատուիրակները չպիտի մասնակցին վիճաբանութեան, բայց փութաց աւելցնել նաև որ եթէ այդ վիճաբանութեան արդիւնքը ուղիղ, ընդունելի և գործնականապէս կարելի ծրագիր մը ըլլայ, գերման կառավարութիւնը անկեղծութեամբ պիտի քննէ տեսնելու համար թէ այդ ծրագիրը իրօք խաղաղութեան ամէն շահերուն և մասնաւորապէս գերման տէրութեան շահերուն կը համապատասխանէ։ Սըր Բէմբրէլ Պէնըրմէն Մանչեսթրի մէջ ազատականաց հացկերոյթին առթիւ խօսած բանախօսութեամբ ըսաւ թէ, գնահատելով հանդերձ Պիւլով իշխանին ըարեկամական տրամադրութիւնը, և հաւանական դատելով, նոյնիսկ թէ Դերմանիոյ վիճակ ըմտութեանց մասնակցելովը անկարելի պիտի ըլլայ այնպիսի բանաձեւ մը գտնել որ ընդունելի ըլլայ ամէնէն. ըսաւ թէ իր առաջարկին արդիւնքը պիտի ըլլայ ատոր պտուղներն ապագային քաղել։ Ահա այս երկու ճառերը մերձեցուցիմ մեն են Դերմանիոյ և Անգլիոյ նախաբարաձեւներուն միջեւ։ Սըր Բէմբրէլ Պէնըրմէն, արդարեւ, այս խնդրոյն մէջ իր վերջին խօսքն չըսաւ, զի կը կարծեմ, ինչպէս ամէն ոք, թէ այս խնդիրը դժուարին խնդիր մըն է, և ապագան պիտի լուծէ։ Ես ալ այս խնդրոյ մասին, արդէն Ժողովիդ մէջ այս կարծիքը յայտնած եմ։

«1906 մայիսին և յունիսին Սըր Էտուարտ Կրէյ և Լորտ Ֆիցմորիս փափաք յայտնեցին սահմանափակել սպառազինութիւնները, որ ամէն տէրութեանց ելմտացոյցներուն վրայ ծանր բեռներ էին, բայց այդ փափաքին իրականացման համար որոշ առաջարկ մը չէրին։ Ես ալ անոնց համակարծիք եմ և կը յայտարարեմ թէ մենք ալ միեւնոյն տրամադրութեամբ պիտի մտնենք Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին։ Բայց ես արդէն որոշ և բացայայտ կերպով վերապահութիւն յայտնած եմ գործնական և ամէնէն ընդունելի բանաձեւ մը գտնելու կարելիութեան համար։ Այսօր ալ հանգամանքներուն յայտնելով Անգլիոյ առաջարկին պատճառեղող աղնիւ նպատակներուն, դարձեալ վերապահութիւն կը յայտնեմ այդ առաջարկին իրականացման կարելիութեան համար։ Այս մասին կատարելագոյն համակարծիք եմ Դերմանիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կողմէ յայտնուած վերապահութիւններուն։

«Պիւլով իշխանին, Պառոն Էրէնթալի և իմ տեսակէտներուս մէջ տարբերութիւն չկայ։ Միակ տարբերութիւնը որ կայ հետեւուած եղանակին մէջ է։ Անոնք նախամեծար կը համարին վիճաբանութեան չմասնակցիլ, և սպասել անոր արդիւնքին ու ապա քննել զայն։ Ես ընդհակառակն, կը կարծեմ որ Իտալիա կըրնայ մասնակցիլ վիճաբանութեան, առնոր արդիւնքը միեւնոյն ազատութեամբ ապա քննելու վերապահութիւնով. եղանակի այս թեթեւ տարբերութիւնէն կարելի է հետեւցնել թէ երբեակ Զինակցութեան պատկանող տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւնը անհատատ և անկատար է։ Պիւլով իշխանի, Պառոն Էրէնթալի և իմ միջեւ տեղի ունեցած կարծեաց փոխանակութեան առթիւ այս պետական անձնաւորութիւնները հաստատելով մեր տեսութեանց էական նմանութիւնը, ճանչցան թէ Իտալիա կրնայ վիճաբանութեան խնդրոյն մէջ հետեւիլ իրեն յարմարող ընթացքին։ Երեսփոխաններէն ոմանք հակասութիւն մը տեսնել կարծեցին իմ այս ընթացքիս մէջ, բայց անիրաւ են։

«Կը կարծեմ թէ մեր արտաքին քաղաքականութիւնը զոր ներկայացուցի անցեալ դեկտեմբերի մէջ և այսօրուան ամբողջացուցիչ յայտարարութիւններովս, բացարձակապէս արժանավայել քաղաքականութիւն մըն է Իտալիոյ պէս ազգի մը համար։»

ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՄԸ

կ'ուզուի, որ ըլլայ **ՎԱՍՈՒՐԱՆ**, երիտասարդ և առնուազն հինգ աստուան փորձառութիւն ու լաւ յանձնարարականներ ունենայ։ Դիմել **ՄԱԹԹԷՈՍԻՊ** դեղարանը։ 5—2

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայիս 16

ՖՐԱՆՍԷՍԿԻ ՀԱՄԱՌՈՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզէն կը տեղեկացուին վիեննական թերթի մը թէ Ֆրանսեւ-Հարաւնական համաձայնութեան մասին բանակցութիւնները կը շարունակուին կատարուիլ թէ՛ Բարիզի և թէ Թոքիոյի մէջ միանգամայն։ Պայմանագրութիւնը թէեւ մօտ ատենէն պիտի ստորագրուի, բայց ո՛չ այնքան չուտ, ինչպէս կը կարծուէր ասէջ առաջ։ Կը կարծուի թէ երկու կողմի ստորագրութիւնները ճարտնակուն մայրաքաղաքին մէջ պիտի փոխանակուին։

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՃՈՒՄԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Լիզբոնայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Բորթուկալի թագաւորը՝ Տոն Քարլոս յօտարիկայ յուլիսին Պրազիլիա կատարելիք ճամբորդութեանը միջոցին հաւանականաբար Արժանթին ալ պիտի այցելէ։ Արժանթինի նոխագահը այժմէն հրաւիրագիր մը ուղղած է Տոն Քարլոսի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ - ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աւստրեւ-Հունգարիոյ ծովային նախարարութիւնը կը հերքէ Բիօրիր Լոյտի հրատարակած այն լուրը թէ՝ յիշեալ նախարարութիւնը նկատի առնելով իտալական նաւատորմին օր ըստ օրէ յաւելումը, ինքը եւս մտադիր է 18,000 թոնոնոց զրահաւորներ շինել տալ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒԲԻԶ, 17 մայիս.— Բարիզի Սակարանին մէջ անգործութիւնը կը շարունակէ. միայն ռուսական արժեթուղթերուն վրայ մէկ քանի գործ կ'ըլլայ, որոնց գիները կը բարձրանան։ Ռիօ Թինթոն շատ հանդարտ և այնքան շատ շահադիտութեան առարկայ չըլլար. 2357 բացուելով 2359 գոյուեցան։ Պղինձի գինը նուազ հաստատուն է՝ 101.12 ոսկի։ Մէրթընի չրջարերականը քիչ մը դանդաղութիւն ցոյց տալու երեւոյթը ունի խնդրանքներու մասին։ Հարաւային Ափրէէի հանքային արժեթուղթերը կը վաճառուին Լոնտոնի մէջ։ Թրանսվալի մէջ հանքերու վիճակը չի բարւոքիր։

ՄԱՍՏԻՒՏ.—Բորտուէլէն կը հեռագրեն թէ այդ կայսրանին մօտերը քնդհարում մը կատարուեր է վաճառքի և ուղեւորի երկու կոռաբոմբերու միջեւ։ Երեք ուղեւորներ մեռեր ու սասն ալ վիրաւորուեր են։

ՌՈՒԲԻԶ.—Պ. Ալպէռ Բլէման, ինքնաշարժ կառքի ու հեծելիաւիի գործարանատէրէն որդին, մեռաւ իր ինքնաշարժ կառքին պատահած մէկ արկածին հետեւանքով, վասն զի կառքը ժամը հարիւր քիլոմէթր արագութեամբ կ'երթար։

—Նախագահ Պ. Թալիէռ, նախարարապետին և պատերազմական, առեւտրական ու երկրագործական նախարարներուն հետ, վաղը ժամ 9էն Բարիզէն ճամբայ կ'ելլէ դէպ ի Լիոն, ուր կը հասնի ժամ 3½էն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Լրագրիները, խօսելով ընտրութեանց արդիւնքին վրայ, կ'ըսեն թէ ներկայ նախարարութեան մէջ փոփոխութիւն մը առաջ պիտի բերեն։

ՀՌՈՄ.—Սան-Ռէմոյի մէջ նորէն ծբծուսքի առատ անձրեւ տեղացեր է։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ցոն Պիւլով իշխանը մօտերս փոխադարձ այցելութիւն պիտի տայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց Նախարարին, բայց այդ այցելութեան թուականը ու վայրը տակաւին որոշուած չէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Կրէֆիք, Աւստրիոյ վերջին ընտրութեանց վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ գերմանեւհունգարական խմբաւորումը անհետացուցած է։ Սլաւները հիմա գերակշիռ դիրք մը ստացած են, ինչ որ մտածել կուտայ։ Սա ստոյգ է որ գերմանականութիւնը ուրիշ կողմ աղակցութիւն մը փնտռելու է։

ՊԵՐԼԻՆ.— Սերպիոյ թագաւորին որդին՝ Ժորժ իշխանը յունիսին Իտալիա ու Ֆրանսա պիտի ուղեւորի անձնաշնորհ կերպով։ Միւս որդին՝ Ալէքսանդր իշխանը, որ Բեղերսպուրգ պիտի երթայ՝ իր քննութիւնները անցընելու, Նիքոլա կայսեր հիւրը պիտի ըլլայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լասար և Հոֆման բրոֆէսէօրները նոր դարման մը գտան գաղտի հիւանդութեանց դէմ և «Սթոքիլ» անուանեցին։ Այդ դարմանը պիտի փորձուի Բարիզի բաղէօռեան հաստատութեան մէջ։

ՌՈՒԲԻԶ.— Թան խօսելով Պ. Դիդդոնիի ճառին վրայ, կ'ըսէ թէ անոր չեչտը անկեղծ է և կը համապատասխանէ Ֆրանսայի հետեւած քաղաքականութեան։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ վերջին ընտրութեանց հետեւանքով յունիսին յետաձգուեցան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան բանակցութիւնները։

ՌՈՒԲԻԶ.—Ֆրանսայի պատերազմական նախկին նախարար Պ. Հանոթոյի և Պ. տ'Էթուրնէլ որ Քոնսթանի հովանաւորութեամբ գաղթականներու պատկանող Ֆրանսացիներու խումբ մը Դերմանիա պիտի ուղեւորի, ուր շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը կը պատրաստուի ա-նոնց։

ՀՌՈՄ.—Պ. Բարքաս զանձային նախարար անուանուեցաւ Պ. Մաքորանայի տեղ։

ՄԱՍՏԻՒՏ.—Լիսէէն արշիդուքսը, Բոնոդի դուքսը և Հոհնցոլէրնի Լէոպոլտ իշխանը Մարքա ժամաներ են, որոնք Աւստրիոյ կայսեր, Անգլիոյ թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ներկայ պիտի գտնուին Սպանիոյ նորածին իշխանին մկրտութեանը։

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Աւասիկ այս գիշերուան Հեռագրագուշակները.

ՎԱՌԻԷԹԻ ԹԱՏՐՈՆ. — Վառիէթէի նոր խումբը՝ Նէլսոն։

ԲՐՕԹԻ ՇԱՆ-ԱՆՏԻԹԷԱԹՐ. — Այս գիշեր Ֆաուստ։ Վաղը կէսօրէն երկու ժամ առաջ Ֆրա Տիավոլո։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ օխան		41 -42
Երկրորդ »	»	40 -
Խառն »	»	37 -38
Զաւտարլը »	»	35 -36
Կարծր առաջին »	»	43 -43½
» միջին »	»	39 -42
ԱԼԻՒՐ		Դրչ.
Տեղական գրբա Ա. Պարկ		84 -
» » Բ. »		83 -

Այսօր 25 վակոն Անատոլրի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՓ

Օխան 19-19½ փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	14½ -15
Բումէլի		14 -14½

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

26 Ապրիլ

Նիւ-Եորք	պատրաստ	83.3.4
»	մարտի համար	.
» 1907	մայիսի »	85.1.4
»	հոկտ.ի »	79.8.8
»	դեկտ.ի »	81.1.2
Լիվրբուլ	պատրաստ	7.
»	յունիսի »	.
»	դեկտ.ի »	6.4.1.2
»	մայիսի »	6.5.
Զիգակօ	պատրաստ	.
»	հոկտ.ի »	71.1.

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանքներն Անատոլ 122 վակօն։

Ալիւր՝ ռուսական 1000, ռումանական 3830, պուլկարական 1380, Մարսիլիա 11300։

Հրապարակը հաստատ է. գիները կը բարձրանան. ժամանած ապրանքները բարձր գիներով կը ծախուին, և անպակաս խնդրանք կայ. մանաւանդ չրջականներու համար կարծր ցորեն առնող նաւավարներ սա միջոցիս չատ կան։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ս. ԵՊԱՅՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Հաւուրս բեռեռն կը խնդրուի այցելել Շրջանի մեծ վաճառատունը, տեսնելու համար նոր հասած նորաձեւ ապրանքներ։

ԱՊՊԱՐԱՆՆԵՐ

Արանց, կանանց և աղջկանց դգեստներ, պոնչերրի վաճառքներ՝ ֆրանսական ու անգլիական, չապկեղէն, գլխարկ, մարդքէնիէ առարկաներ, ձեռնոցներ, «Կիւեռոյի ձգափակեր, տոկուն կօշիկներ՝ Ռեալքօվրը և Սթօն Շու գործարանին, անուշահոտութիւն, ձեռնոց և ճամբորդութեան առարկաներ։ 50—4

Ց. Դ.— Շաբաթ վաճառատունը միշտ ամենամեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն։

"ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱ„

Ի ԲՐԻՆՔԻՓՕ

Այս հանրածանօթ պանդոկը, որ Մեծ Կղզիի բարձունքին վրայ իր գեղատեսիլ դիրքովը կը հրապուրէ բոլոր այցելուները, և ամէն սառ գոհ կը թողու իր բազմաթիւ յաճախորդները, գարնան մօտաւորութեան առթիւ վերաբացուած է արդէն։ Թէ՛ իր սպասարկութեան կանոնաւորութեամբ, թէ՛ իր ճաշակաւոր ու մաքուր կահաւորումով, և թէ՛ մանաւանդ իր ճաշերուն պէսպիսութեամբ ու ընտիր հանդամանքով՝ ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱՆ առաջին տեղը կը գրաւէ Բրինքիփոյի օթէլներու շարքին մէջ։

Այս պանդոկին Տնօրէնը, Վարդան էֆ. Վարդանեան, ինք անձամբ կը հսկէ իր յաճախորդներուն հանգստաւէտութեանը, կենցաղագիտական փափկութեամբ, և երկու սեռի բոլոր այցելուները մեծապէս գոհ կը թողու։ Այն ընտանիքները որոնք կը փափաքին գարնան ու ամրան եղանակը Մեծ-Կղզիի լաւագոյն օթէլներէն մէկուն մէջ անցունել, կամ առժամապէս բնակիլ հոն, պիտի գտնեն՝ ամէն գոհացուցիչ պայմաններու հետ նաեւ գիներու չափաւորութիւն։ 10—1

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՆԿՈՒՄ 4/17 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ո.		102 —
Ամէնէն բարձր գին	» »	102 (4
Ամէնէն վար գին	» »	101 39
Բուլգարի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	152 —
Ամէնէն բարձր գին	»	152 ¹|₄
Ամէնէն վար գին	»	151 ³|₄
Թրանսվալ	»	53 ³|₄

ԲԱՆՑՈՒՄ 5/18 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Միացեալ 4 % Ք.Կ. Օ. Ո.		101 37
» » » ժամը 4ին Ք.Կ.	»	101 37¹|₂
Բուլգարի Երկաթուղի	Ֆր.	152 —
» » ժամը 4ին	»	152 —
Քարտի Կ. Պոլսոյ	»	453 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.սերի	»	515 —
» » » Բ.սերի	»	513 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 62¹|₂
Շերքէթի Թպրիսի	»	42 50
Շերքէթի Թպրիսէի Համիտիէ	»	5 50
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 80
Օսմ. Ծխախտ		19 —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ	Գ. Կ.	10 22¹|₂
» Ժուխանա	Գ. Կ.	5 25
» պարտթուղթ		480 —
Թրանսվալ	Ֆր.	53 —
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.		351 —
Պալիս Քարա Այարն		688 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	5 50
Սալոնիքի պանքա		— —
Մէրսին Ատանա պրպղթ.	Ա. Ո.	16 37
Քարասու առանձնաշնորհեալ		104 —
» ասոզական		99 ¹|₂
» 5 պարտթուղթ		87 —
Քարտի Եղմիրի		586 —
Փոխառ. Հելլէնական 5 %		260 —
Հելլէնական պարգեւատոր Թուղթ		433 —
» » »	Օ. Ո.	4 08
Լաւրիոն	Ֆր.	85 —
Զարթրբա	»	34 25

ՍԹԻԼՍՆԾ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 25
» » 8 »		4 —
Բուլգարի երկաթուղի	Ֆր.	1 ³|₄
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի		6½ %

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	109 ⁵|₈
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 92¹|₂
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 96
Պերլինի » »	Մարք	18 66

ԳԻՐԱՍՊԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ՂՐՇ.	110 04
Ֆրանսական »	»	87 09
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բոլ. Էմբերիալ	»	91 —
Մեճիտի տարբերութիւն	»	107 20
Արծաթի մանրուք	»	104 25
Մէճիտիէ	»	100 —
Բուլգի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 69

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՌՈՒԲԻԶ, 17 Մայիս

Միացեալ Օսմ. պրպղթ.	բաց.	Ա. Ո.	93 75
	գոց.	»	93 75
Բուլգարի երկաթուղի		Ֆր.	152 75
Թրանսվալ		»	53 75
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	710 —
Դեբիրի բաժնեթուղթ		»	441 —
Պալիս Քարա Այարն		»	688 —
Օսմ. մնքատուն		»	— —
Ֆրանս. Ռանթի 3 %		»	94 87
Քրէտի Լիոնէ		»	1163 —
Ռուսական 5 %	Ֆ. Կ.	»	88 —
Իտալական Ռանթի		»	102 50

Ի ԼԱՆ

Շէհիր Էմմանէթիմեէն

Պապը Ալի ճատաէսինին թարգիէնտէքի թրօթուարարին քէչիքի վէ նիւմունէսի միւճիպիրնէ տէօքմէ չիմէնթատան մամուլ գարօ իլէ միւճէտատէն ինչաբը իչին իւչ պին սէքիզ եիւզ եէքմիշ իքի ղրուչտա թալիպի իւզերինտէ իտուկինտէն թէնդիլի իլէ թալիպ օլանլարը պիր հաֆթա իչինտէ չէհր էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէկլէրի իլան օլունուր։

Ցի 2 մայիս սէնէ 323

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ ֆր. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւ այլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ ամրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—40

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆ

ՏԱՆԻԷԼ ԼԷԶԻԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԶԱՒԱԿԸ

Գ.

ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՆԵՐՈՒԿ ՄԸ

Կոմսուհին մեծ յոյսով դիմած էր Պ. ոը Միրբվէր։ Միտքը դրած էր ի հարկին ամէն ինչ ըսելու, Պ. ոը Միրբվէրի համակրութիւնը գրաւելու համար։ Եթէ երբեք տղուն հետքն ալ չդիտեր, ինչ-ը չպիտի ընէր զանի երեւան հանելու համար։ Շնորհիւ իր հետազօտիչի հոտառութեան, որսորդի համբերատարութեան, իր յարատեւութեան ու խորամանկութեան, պիտի կրնար նպատակին հասնիլ։ Ներուկը իրեն պէս զինաթափ չէր, ընտանեկան ու ընկերական կապերով կաչկանդուած։

Բայց Պ. ոը Միրբվէր բացարձակապէս կը մերժէր այդ կնոջական սրտին խուլ հեծիւնը լսել։

Խոր վհատութեան մը մատնուած, Սօլանժի աչքերը լեցուած էին արցունքներով։

Պ. ոը Միրբվէր անդին դարձուց աչքերը։

Անչուշտ չէր ուզեր բան մը տեսնել։

—Ա՛հ, դուք բնաւ չէք սիրած Բիէրը, տրմնջեց մանկամարդ կինը։

Ներուկին, ձգտուած զսպանակի մը պէս, բուռն շարժումով մը ետին դարձաւ։ Կոմսուհին ընդհատ շարժում մը ըրաւ։

—Ընդհակառակը դուք սիրած էք Բիէրը, յարեց Պ. ոը Միրբվէր կորոցի մը պէս հառաչ ու չոր շեշտով։

Պ. ոը Միրբվէր այնքան յանդիմանական ու ցաւագին ակնարկի մը հանդիպեցաւ որ քիչ մնաց կորսնցնէր իր անողոք պաղարիւնութիւնը։

Բայց իր մաշած սիրան ալ շատ վիշտեր, դառնութիւններ և տառապագին ու զզուած զայրոյթ մը կը բովանդակէր իր մէջ։

Ներուկին սիրտը պոռթկաց.

—Ո՛չ, Բիէրը չէք սիրած, բայց ան կը սիրէր ձեզ։ Եւ դուք գիտէիք այդպէս ըլալը։ Զգեցիք որ Հռոմ մեկնի ան, անիմաստ յոյս մը ներշնչելով անոր։ Ձեր ամուսնութիւնը վաս պատճառեց ինձի, թէեւ բան մը չըսի այն ատեն։ Այո՛, կը վախնայի որ դիմարական ու յուսահատական արարք մը ի գործ դնէք... Այն ատեն Հռոմ կը գտնուէր տարաբախտ երիտասարդը։ Ուզեցի Բիէրի քով փութալ։ Բայց յետոյ մտովի ըսի. «Ո՛չ, ո՛չ, պէտք չէ տեսնել այդպիսի բաներ... Առանկ վէրքեր աւելի կը սաստկանան, երբ մարդ ուզէ դարմանել զանոնք։

—Պարո՞ն ոը Միրբվէր...

—Այո՛, Սօլանժ, այո՛... Լաւ գիտէք թէ այն ատեն կատակ կարծեցի, երբ ամուսնութեան օրը վարդը յանձնեցի ձեզի...

—Տղայ էի այն ատեն... ոչ մէկ բանի տեղեակ էի։

—Այնպիսի տղայ մը որ կոմսուհի ըլլալ կ'ուզէր։

—Ոչ, ո՛չ։

—Այն ատեն կը սիրէիք Բիէրը...Ցետոյ պիտի կենայիք սիրել զանի, քանի որ վճռական որոշում տուած էիք բոլորովին մտնալ ձեր ամուսնութենէն ետքը... Սոսկալի մարդու մը հետ ամուսնացած էիք։ Ձեր սէրը, տիկին կոմսուհի, դժբախտութեան միայն կրնար մատնել իմ հէգ արուեստագէտս։

—Իր չիրմին մէջ հարցաքննեցէք զինքը, ըսաւ կոմսուհին, յուսահատ նայուածքով ու դողդղուն ձայնով։

Ու մանկամարդ կինը դէպի դուռ յառաջացաւ, ընդվզած ու հպարտութիւնը վիրաւորուած։

Ինչ ընելու դացած էր այդ ծերուկին ընակարանը, որուն սիրտը չորցած էր իր դարաւոր հնութեանց պէս։

Խելացեղ հոգի մը կ'եռար կոմսուհիին էութեան մէջ։ Զառանցաղին վիճակ մը ունէր։ Այն խոլ վայրկեաններէն մէկուն մէջ կը գտնուէր, ուր տառապանքէ խանգարուած ջիղերը կեանքէն սարսափ կը զգան և անձնասպանութեան կը մղեն մարդը։

Ա՛հ, եթէ ապահով ըլլար Թիէնոյի ճակատագրին վրայ...

Պ. ոը Միրբվէր տեսաւ այդ գրաւիչ երեւոյթով կնոջ դուրս ելլելը։ Երիտասարդական շնորհով ու փափուկ վայելչութեամբ օժտուած այդ գէմքը ծայրայեղ տառապանք մը կ'արտայայտէր։

Պ. ոը Միրբվէր ուղեց կոմսուհին կանչել։

Բայց Սօլանժ արդէն իսկ գոցած էր դուռը։

Իր կօշիկներուն նուրբ կրունկները ձայն կը հանէին փայտէ սանդուխին վրայ։ Արագօրէն մտաւ ներքնցքին մէջ, գետնայարկի մուտքին անցաւ ուր կը շղթայ դրան փայփլուն զանգակը։

Տիկին Կրուլլ հագիւ ատեն ունեցաւ ոտքի ելլելու, մէկ կողմ նետելով իր հիւսած թրիքն և կատուն ոտնակոխ ընելով։

Վայրկեանեան ցնորքը պարտիզակէն անցնելով արդէն իսկ անհետացած էր կառքին խորը, որ դրան առջեւ կը սպասէր։

Անգամ մը դռնակը գոցուելէն յետոյ՝ ինչ հեծկլտոյքներ պոռթկացած էր Սօլանժ...

— Շան զ'Էլիզէի ճամբով տուն դարձէք, ըսած էր կոմսուհին, խօսքը կառապանին ուղղելով։

Կոմսուհին կ'ուզէր քիչ մը երկարաձգել ճամբան, որպէս զի ատեն չտի։

Մինչ Սօլանժի կառքը կը դառնար Բենքորտի կամուրջին անկիւնը, ձիերուն աչխոյժ վազքը պահ մը զուարճութիւն հայթայթեց այն խեղճերուն որոնք անհամբերութեամբ կը սպասէին Բուր լա Ռէյնի օմնիպիւսի կայարանին մէջ, ձեռքերնին մէջ մէկ թիւ բռնած։

— Մօրաքոյր, ինչ աղուոր ձիեր են, ըսաւ մանուկ մը, որուն ձեռքէն բռնած էր նիհար ու տարիքոտ կին մը։

Երկու պառաւ քոյրերուն կրասերը ամենօրեայ պտոյտի առաջնորդած էր իրենց որդեղիրը։

Բայց ձմեռ ըլլալուն, շուտ իրիկուն կ'ըլլար, ու երկինք ամպամած էր։

Վարժուհին ճաշէն առաջ դաս մը ուներ տալու։

Քանի մը վայրկեան շահելու և իր յոգնած սրունդներուն հանգիստ տալու համար, Ֆանի որոշած էր թրամուէյ նստիլ։ Թիէնոն տուն պիտի ձգէր։ Ցետոյ, Պաք փողոցին անկիւնը, մօտակայ նամակատունը պիտի երթար նամակը ձգելու համար։

Սակայն թրամուէյը կ'ուշանար։

Տղան կը ջղագրգռուէր և Ֆանին ալ ջղագրգռութեան կը մատնէր, իր տոտիկներուն վրայ դառնալով և գետնէն գայլախաղեր ժողվելով։

Կոմսուհիին կառքին ձիերը քիչ մը հանդարտեցուցին սպասման ջղագրգռութիւնը։

—Այո՛, աղուոր ձիեր են, կրկնեց Օր. Ֆանի։

—Օ՜ն, սրարշաւ վազեցէք, պօռաց Թիէնոն, ինք ալ վեր ցատկելով։

—Ո՛չ, ընդհատ գնացք է ատ, ըսաւ վարժուհին ուղղելով տղուն խօսքը, և որուն մանկավարժական կոչումն ի յայտ կուգար ամէն առթիւ հանճարեղ կերպով և քաղցրութեամբ։ Լծուած ձիերը սրարշաւ չեն ընթանար երբ լաւ կ'առաջնորդուին։ Անոնք ընդհատ գնացք մը ունին։

—Այո՛, ընդհատ գնացք մը ունին, կրկնեց տղան, որուն հիտցած աչքերը աչխոյժ ձիերուն վրայ յառած էին։

Բայց իրկոյն փոխուեցաւ իր շեշտը։ Իր տխեղծ ձայնը խռպոտ դարձաւ, երբ կ'աղաղակէր.

—Կնքամա՛յրն է...

(Շարունակելի)

ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՄՈՒԲՍՍՏԻ

Վայրկենապէս կը բուժուին

ՇԱՆՏՐՈՆԻ "ԿՈԼԻՔ ՏԻ ՖՈԼՈՆԻ,,Ով

Ազդեցիկ բնդդեմ

ՍՐՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹՅԱՆՑ

ԴՈԼԼԻՐԻՆԻ ԵՒ ԹԱՆՁՐԻ

Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ բոլոր դեղարանները

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէֆիօ, Դալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵՂՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՆԵՐ՝ Ադրիանոպոլիս, Գաթիէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասիր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ լմնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես իմացման և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղմագրական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ խնայողական Մուսուկի մը, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50 – 32

Khedivial Maï' Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ

Շաբաթական ամիսեն առաջ երբեւեկը Պոլսոյ եւ Ադրիանոպոլի միջեւ

Էլ Դանիրէ շոգենաւը Նաւապետ Վիլլէ, կիրակի, 19 մայիս 1907 (Հ. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 4ին. Ադրիանոպոլիէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 21 մայիս 1907 (Հ. Ե.) կէս օրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Ադրիանոպոլիս, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոն։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարտիին վրայ, Մէյմէնէթի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՌԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒՍՔ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆԵՐ

Մայիս 20ին, Ֆրիժի, Անատ. եղերքէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մայիս 21ին, Ֆրիժի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա	կարգ	դարիզի համար	200 ֆր.
»	»	Մարսիլիոյ »	160 »
Բ	»	Բարիզի »	150 »
»	»	Մարսիլիոյ »	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—47 Թ. ՈՐԳՈՒԼ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ԲԱՇՈՒԱԾ 1 ՄԱՅԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԸ

500 դրուշ տանող թիւեր

117	10630	26690	45837	63430	77288	89083	101482	117701	133244	148179	159626
158	10883	26907	46712	64327	77705	89203	102082	117904	133573	148962	159646
851	12790	27036	46798	65858	78160	89298	105606	118203	134310	149117	159660
1231	13639	28513	47450	66447	78979	89426	105697	118560	134752	149558	159689
1307	14114	29759	48159	67816	79078	89851	105780	118803	135875	150338	162311
1406	14314	30014	48255	68073	80120	90396	105844	119707	136906	150632	162625
3410	14475	30241	49211	68091	80335	91289	105908	121664	137136	151949	163187
4042	14825	30497	49726	68708	80981	91381	107489	123836	138377	152077	163955
4760	15105	31249	49830	71042	82293	91401	108656	124365	138915	153111	164187
4945	16369	34036	49842	71126	82456	93750	109853	126113	141021	153979	164614
5053	17082	36938	52973	71448	83295	93798	110496	126328	141055	154651	165971
5203	17346	37182	52981	71794	83843	93925	110946	126480	141453	155019	166003
6298	18826	37858	54876	71893	84695	93944	112050	127240	141686	155650	168665
8026	19965	39417	55227	71984	85159	94822	112224	12.569	141766	155660	169600
8065	20020	40215	56068	73346	85516	95175	113025	128270	142368	156519	170204
8267	22019	40351	56548	74549	86138	95219	114508	128330	142965	156560	170639
8369	22507	40366	57318	74794	86408	96656	115634	128987	143816	157077	171493
9035	23180	41415	58087	74829	87576	96702	116206	131118	144240	157157	171683
9042	23440	42330	58774	75329	87806	98897	117362	131159	144959	157422	172386
9086	24351	42915	59901	75731	87898	99024	117460	131742	145308	157692	—
9344	26064	44009	63036	75945	88441	100756	117472	132717	146154	159237	—

80 դրուշ տանող թիւեր

48	15205	34610	49636	65193	78689	93867	109372	122754	136531	149310	163393
1243	15552	34939	50215	65441	79551	95257	109848	123002	136648	149416	163672
2287	16844	35163	50496	65670	79950	95338	109906	123137	136894	149958	164787
2636	18447	35502	50587	65676	80252	96191	110168	123193	137401	150541	165017
2837	19698	35922	50849	65900	80540	96756	111688	123222	137516	150710	165739
3396	20153	35937	50977	65935	80888	97.82	112549	126454	138257	150729	165817
3847	20874	36171	51301	66280	82230	97562	113119	126789	138430	150871	165830
4035	21720	36570	51359	67168	82680	98672	113252	126823	138635	150963	165894
4091	25269	37818	51390	67461	82743	99361	113781	127010	139498	151235	166382
4180	25861	38987	52058	67680	82814	99427	113975	128634	140175	152633	167044
4375	26213	40236	52571	67927	83418	100497	114160	128712	140433	153181	167807
4777	27572	40775	53083	69090	83702	100706	114267	129162	140502	153569	168441
4869	27804	41270	53230	69180	83981	101072	114689	129506	140605	153853	168587
5041	27830	41669	55393	69393	84710	101118	114916	129874	140710	153987	168678
5657	28148	41683	56162	69846	85113	101124	115624	130359	141083	154172	169653
6113	28737	41.25	56658	70332	85391	101608	116051	130583	141430	155263	172254
6302	28958	42203	56865	70900	85597	101774	116131	130647	141433	155618	172445
6684	29284	42554	57219	71836	86072	102301	116171	130689	141494	155710	172614
7369	29432	42826	57399	72216	86984	102576	116439	130731	141845	155789	172787
7576	29716	43509	57897	73440	87057	103451	117293	130750	142121	155937	173300
7706	30893	45273	59930	73566	88167	103559	117890	130819	142775	156034	174077
7838	30905	45433	60181	74152	88619	103868	117919	131243	143194	156393	174290
7848	31434	45520	60249	75046	88903	104051	118225	131466	144282	157260	174575
8164	31583	45877	61444	75152	89461	104824	118639	132297	144723	157537	174723
8739	31711	46161	61676	76024	89736	105025	119394	132635	144879	157741	174830
8784	31980	46289	62142	76082	90707	105035	119613	132869	144902	158607	174911
8960	32044	46396	62336	76233	90004	105126	119633	132907	146801	159588	
10443	33262	46462	62563	76692	90696	105820	119733	133202	147168	159632	
10472	33291	47356	63088	76832	90860	106471	121126	133615	148128	160703	
12605	33356	47870	63120	77098	91972	107019	121203	134024	148134	160896	Շար.
12954	33656	47895	64737	77618	92810	107760	121385	134208	148164	161843	
13161	34043	48983	64792	78009	93175	107843	121539	135256	148232	162414	
14615	34309	49560	64818	78218	93433	108108	121897	135678	148562	162600	
14993	34396	49617	65091	78560	93625	108258	122615	135924	14894_	162846	

ՀԻՒՆԵԱՏԻ ԵԱՆՕՍ

HUNYADI JANOS

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

Ազդու, ապահով ու հեշտ կերպով կը ներգործէ

Կը յանձնարարուի ամէն անոնց որոնք հնբակայ են

Սովորական պրդութեան, ստամոքսցաւի, լեղդի ճիւանդութեանց, մաղձի խանգարումներու, լեղդային նամախտումի, զանազան տենդերու եւ տաք կլիմաներու յատուկ ուրիշ ճիւանդութեանց

Գործածման չափը, իբր մաքրողական՝ 2 գաւաթ, իսկ իբր լուծիչ դեղ՝ 1 գաւաթ.

առտուն՝ բան չկերած խմել 24—13

ՊԷՏՔ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԵՒ ՆՄԱՆՆԵՐԷՆ

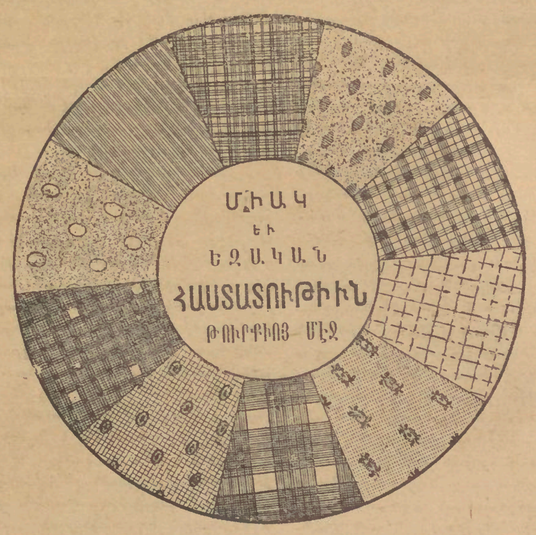

Յայտնի է թէ բուրդի, ուստի և ասուեղէններու գիները օրքան բարձրացած են։ Այդ դժուարութեան առաջքը առնելու և նախորդ գներով վաճառելով իր յաճախորդներուն գոհացում տալու համար, Լոնտոնի Տնօրէնութիւնը քանի մը հազար ՊՈՒԼՕՆ ղրկած է հոս, որոնք մեծ ասուելվաճառներու ծախած ծրարներէն աւելցած են։ Տնօրէնութիւնը հրաման յղած է կէս գնով վաճառելու այդ կտորները։ Կերպասներու այդ գեղեցիկ մթերքը, որոնք շատ լաւ կը յարմարին քոստիւմի, բանթալոնի ու բարտսիւիի շինութեան, ցուցադրուած է Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիէ Ճատտէսի, թիւ 24 վաճառատունը, Բէօրբիւլի խանի տակ։ Այդ կերպասները դեռ նոր հասած են, որով մեր յաճախորդներն կը խնդրուի անդամ մը այցելել՝ մթերքը տակաւին չսպառած։ Գիները նշանակուած են իւրաքանչիւր քուռնի վրայ։ Անոնք որ գնուած ապրանքէն գոհ չեն մնար, եթէ 48 ժամ յետոյ ապրանքը ներկայացնեն վաճառատուն, փոխարէնը պիտի տանան։ 5—5

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co.

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵՑԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782 ԻՆ ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Սեզլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ փնտռուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ. ճա՛րդ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքարիս խան, Պանճ Օրտանի մօտ, Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՅԻՎԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ
Ֆենզդեան խան

50—24

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ՍՈՒՏԵՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երեւեկութիւններ

Մայիս

Գշ. 1|14 *Իզմիր, Գիրլոն, Ադրիանոպոլիս, Միջերկրեան առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Թիւն Բոր-Սաֆա ու Սուր ոյ Նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ։*

Գշ. 1|14 *Իրնէպօլու, Սիրոպ, Սամսուն, Օրդու, Բաթասունա, Տրապիզոն Բիզէ, Պաթում, միջերկրեան առաջ ժամը 10ին։*

Դշ. 2|15 *Մէվասաթլու ժամը 10ին։*

Եշ. 3|16 *Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ, Ազով, Օտեսա-Բէլբոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։*

Եշ. 3|16 *Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։*

Ուր. 4|17 *Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քրիոս Թրիպոլի, Պէյրութ, Յաֆա, Բոռ-Սաֆտ, Ադրիանոպոլիս, Իրիկուան ժամը 4ին։*

Շբ. 5|18 *Օտեսա, Իրիկուան ժամը 4ին։*

50—33

Աւարտեալ ԶԱՐԵՀ ԵՌԻՍՈՒՖԵԱՆ

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ ՄԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

ԺԵ.

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿՆՈՋ ՄԸ ՎԻԼԻԺ

Նաթալի համարձակութիւնն ունեցաւ սա խօսքն ընելու, որպէս զի կոմսը բերնէն բան մը փախցնէ անզգուշութեամբ, ի լուր այդ կեղծաւոր յայտարարութեանց.

— Շատ կը սիրենք ձեզ, և ամէն օր մեր սիրոյն ապացոյցը կ'ընծայենք ձեզի... Այս բնակարանը յարդարեցինք նախկին թամբանոցի չէնքին մէջ, որպէս զի աւելի հանգարտիկ ու անդորր կեանք մը վարէք հոս։ Դղեակին մէջ Միշէլ ու Լորան յաճախ հանդէսներ կը սարքեն. երգերու և նուագածութեան խմբերը, երիտասարդական զուարթութեանց խլացուցիչ ժխորը ի վերջոյ անհաճոյ պիտի թուին ձեզի, յոգնութիւն պատճառելով։

Սակայն ասելութիւն և քինախնդրութիւն չկար այդ նայուածքին մէջ։ Վրիժառութիւն ու պատժելու ջերմ փափագը թաքուն կը մնային այդ դերեզմանին խորը։

Կոմսին աչքերուն մէջ ժպիտ մը կը տեսնուէր, շնորհիւ ճարպիկ պարտկուսի մը։

Այն քաղցր ու համակերպող ժպիտը, զոր այնքան լաւ կը ճանչնար Ռոզ-Լիզոն՝ վայելեցին նաև Նաթալի ու իր երկու զաւակները։

Անոնք խաբուեցան այդ ժպիտէն ու ապահովուեցան։

Բրուա-Վիթրէ ճիգ մը ընելով միակ բառ մը արտասանած էր, զոր կռանած էին։ Դրեթէ անսակնալի մնացած էր այդ բառը։

— Այո՛...

Մայր ու զաւակ արագ ակնարկ մը փոխանակեցին։ Ոչ, վախնալիք բան մը չունէին այդ կենդանի-մեռեալէն։ Միւնոյն տանջանքին, լռութեան ու անչարժութեան մէջ կը գտնուէր ան։ Բայց Նաթալի աւելի առաջ տարաւ իր անդութ հարցումները։

— Հէգ եղբայրս, եթէ բան մը չէք եղբայր, լաւ ըրինք, այնպէս չէ։ Ինչ, մեղի հակացուցէք թէ համամիտ էք...,

Այս անգամ ծերուկը վեր առնելով գլուխը, Նաթալիի նայեցաւ։

Սակայն ասելութիւն և քինախնդրութիւն չկար այդ նայուածքին մէջ։ Վրիժառութիւն ու պատժելու ջերմ փափագը թաքուն կը մնային այդ դերեզմանին խորը։

Կոմսին աչքերուն մէջ ժպիտ մը կը տեսնուէր, շնորհիւ ճարպիկ պարտկուսի մը։

Այն քաղցր ու համակերպող ժպիտը, զոր այնքան լաւ կը ճանչնար Ռոզ-Լիզոն՝ վայելեցին նաև Նաթալի ու իր երկու զաւակները։

Անոնք խաբուեցան այդ ժպիտէն ու ապահովուեցան։

Բրուա-Վիթրէ ճիգ մը ընելով միակ բառ մը արտասանած էր, զոր կռանած էին։ Դրեթէ անսակնալի մնացած էր այդ բառը։

— Այո՛...

Մայր ու զաւակ արագ ակնարկ մը փոխանակեցին։ Ոչ, վախնալիք բան մը չունէին այդ կենդանի-մեռեալէն։ Միւնոյն տանջանքին, լռութեան ու անչարժութեան մէջ կը գտնուէր ան։ Բայց Նաթալի աւելի առաջ տարաւ իր անդութ հարցումները։

— Հէգ եղբայրս, եթէ բան մը չէք փափագիր ձեր անձին համար, գէթ կ'ուզէ՞ք որ բաղձանքը կատարուի ձեր սիրած մէկ անձին... Կրկնեցէք այն բառը զոր քիչ մը առաջ ըսիք... Մնացեալը պիտի փորձենք գուշակել։ Երբ ձեր չանգրդռուած անձերուն անունը արտասանենք, «այո՛» պատասխանեցէք...

Անդամալոյծը խոնարհեցուց սրբեւանունքները։ Այրիին խօսքերը զգալապէս ցոլնեցուցած էին հիւանդը, որ մտադիր էր բնաւ կարեւորութիւն չընծայել իրեն եղած հարցումներուն։

— Մէկ խօսքով, երջանի՞կ էք, եղբայր։

— Այո՛, այո՛...

Նաթալի ուրիշ պատասխան չկրցաւ խլել։ Ռոզ տակաւին չէր վերադարձած։ Նաթալի ու իր զաւակները հեռանալու վրայ էին, երբ երեք մարդոց խումբ մը գրաւեց իրենց ուշադրութիւնը, որոնք կասկածելի երեւոյթ մը ունէին։ Անտառէն դուրս ելլելով Ռուանոֆոնթի ճամբան բռնած էին։ Այդ երեք մարդոցմէ երկուքը քաշքշտելով կը տանէին երրորդ մը, զոր կը հրէին կամ թեւերէն կը քաշէին, մարդուն շարժմանց համաձայն, երբ համակերպէր կամ ըմբոստանար։

— Եթէ չեմ տխլիր, մեր երկու պահապաններն են, Պիրէլ ու ժան-Լուի... Դալով միւսին...

— Գաղտոր մըն է անշուշտ։

— Այո՛, և խիստ վտանգաւոր գաղտոր մըն է։ Հակառակ հեռաւորութեան՝ կը ճանչնամ զինքը... Թրօմբլոն է...

— Թրօմբլոն անուն աւազակն է մի... Մէ՛ հ, ամ՛ հ, կարեւոր ձերբակալութիւն է, ըսաւ Միշէլ։

Խումբը կաղնիկաղ կը յառաջանար։ Ցամբարէն կը մօտենար։ Սրդաբեւ Թրօմբլոն էր, զոր Բամ տը Բէնի պանդոկին մէջ տեսանք, Օպերջթանի հետ խաղալու զբաղած ու խաղը կորսնցուցած։ Ինչպէս կը յիշուի, Ռոզ-Լիզոն էր այդ բանտապաղի առարկան։

Պանդոկէն դուրս ելլելով անտառ գացած էր Թրօմբլոն, այծատերեւուկի ոստեր բրցնելու համար։ Գաղտորսին բախտէն, գեղեցիկ թռչուն մը կախուած էր ծառի մը ճիւղէն։ Թրօմբլոնի համար բոլորովին կորսուած չէր այդ օրը։ Ու հանդարտօրէն կը զբաղէր այդ երէն փեթրտելու, զոր թաւուտին մէջ պահել կ'ուզէր՝ գիշերը հանկէ առնելու համար, երբ ծաղրական ձայն մը լսելով տեղէն վեր ցատկեց։

— Որսորդութիւնը յաջող կ'երեւայ, բարեկամ Թրօմբլոն։

*Պիրէլ և Ժան-Լուի գաղտորսին մօտ հասած էին։ Թրօմբլոն շատ կը վախնար արդարութենէն, որով չէր ուզեր օձիքը ձեռք տալ՝ առանց ինքզինքը պաշտպանելու։ Շատ հուժկու էր։ Քառորդի մը չափ երեք հոգի իրարու հետ պայքարեցան չնչասպառ, ատելութեան ու սպառնալիքի ճիչեր արձակելով, իրար բզքտելով ու խեղդելով։ Բարերախ